УзССР Давлат китоб палатаси
Гос. книжная палата УзССР

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 79 (8.663) ◆ 1995 йил 10 июль, душанба Сотувда эркин нархда

ЁШЛАР — ИСТИҚЛОЛГА

Республикамиз мустақиллигининг тўрт йиллик байрамини муносиб кутиб олиш юзасидан Ёшлар Иттифоқи Юнусобод туман қўмитаси ҳам қатор тадбирларни режалаштирди. Унга кўра Тошкент педиатрия-тиббиёт институтида махсус викторина ўтказилади. Унда мустақил давлатнинг шаклланиши ҳақида қизиқарли саволлар бўлади. Викторина ғолиблари қимматбаҳо эсдалик совғалари билан мукофотланади. Тошкент юридик ва Тошкент молия институтларида эса истеъдодли талабалар иштирокида байрам концерти бўлади.

«Юлдуз» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида анъанавий байрам кечаси бўлиб ўтади. Унда, албатта, меҳнат фахрийлари, устозлар қатнашиб, ишчи ёшларга ўз тилакларини билдиришади. Тикувчи қизлар байрамни кўтаринки руҳда кутиб олишади.

Ёшлар Иттифоқининг энг ёш аъзолари — мактаб ўқувчиларидир. Бу борада туман халқ таълими бўлимининг фаолиятини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Ҳамма мактабларда «Мустақиллик куни» ва «Билимлар куни» биргаликда нишонланади. Бинобарин, яхши билим — келажаги буюк давлат қурилишининг асосий манбаидир.

«Ватанпарвар» ташкилотининг Юнусобод туман спортчилари ҳозирги вақтда байрам арафасида ўтказиладиган мусобақаларга қизғин тайёргарлик кўряптилар. Бизнинг спортчиларимизга бўлажак ҳомийлардан бири ҳам Юнусобод туман Ёшлар Иттифоқи қўмитасидир.

Алишер АҲМЕДОВ,
Юнусобод туман Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби.

ТУРКИЯ БОШ ВАЗИРИНИНГ ТАШРИФИ

9 июль куни Бош вазир Тансу Чиллер бошчилигидаги Туркия расмий делегациясининг Ўзбекистонга расмий ташрифи бошланди.

Тошкент аэропортида Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов рафиқаси билан юксак мартабали меҳмонни кутиб олди. Миллий либосдаги қизлар Туркия Бош вазирига турфа гуллар тақдим этдилар. Ўзбекистон ва Туркия давлат мадҳиялари янгради. Ислом Каримов ва Тансу Чиллер хоним фахрий қоровул сафларини айланиб ўтдилар.

Туркиялик юксак меҳмонни кутиб олиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси раиси Эркин Халилов, Бош вазир Абдулҳошим Муталов, ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, Бош вазир ўринбосарлари, Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов иштирок этдилар.

Тошкент аэропорти биносида Тансу Чиллер ва туркиялик меҳмонларни Ўзбекистон расмий делегациясининг аъзолари, чет эл элчихоналари вакиллари, журналистлар самимий кутладилар.

Шу ернинг ўзида Ислом Каримов билан Тансу Чиллер хоним ўртасида фикр айирбошлаш бўлиб ўтди. Давлатларимиз ўртасидаги ўзаро манфаатли муносабатлар муваффақиятли ривожланаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Бунда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовни Туркияга, Туркия Президентининг Ўзбекистонга расмий ташрифлари катта аҳамият касб этди.

1994 йилнинг ўзида мамлакатларимиз ўртасидаги савдо обороти 143 миллион долларга ортди. Йирик турк фирма ва компаниялари республикамизда истиқболли иқтисодий лойиҳаларни амалга ошириш учун катта маблағ ажратдилар. Ҳозирги пайтда Ўзбекистонда Туркия билан ҳамкорликда ташкил этилган 172 та қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда. Республикамизнинг ёш мутахассислари Туркияда, турк студентлари бизда таълим олмоқдалар.

Суҳбатдан сўнг Бош вазир Тансу Чиллер ўзига ажратилган қароргоҳга йўл олди.

***

Расмий кутиб олиш маросими тугаши биланоқ Ўзбекистон Республика ташқи иқтисодий фаолият миллий банкида дастлабки музокаралар бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон ва Туркия ўртасида молия ва банк, энергетика, нефть ва газ саноати, савдо соҳаларидаги алоқаларни янада ривожлантириш масалалари муҳокама этилди.

***

Туркия Бош вазири Тансу Чиллернинг Ўзбекистонга расмий ташрифи давом этмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИГА РАСМИЙ ТАШРИФИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИ ТАНСУ ЧИЛЛЕР

1946 йилда Истанбул шаҳрида туғилган. Ўша ерда Америка коллежини тугатган.

1967 йилда Босфор университетини тугатиб, иқтисод магистри даражасини олган. 1971 йили Коннектикут университетида иқтисодиёт бўйича докторлик диссертациясини ёқлаган ва Йел (АҚШ) университетининг докторантликдан сўнг қабул қилинадиган курсларида малака оширган.

1978-1990 йиллар — Истанбулдаги Босфор университети иқтисод факультетининг профессори.

1990 йил ноябридан — Тўғри йўл партияси (ТЙП)га аъзо бўлиб, сиёсий фаолият билан фаол шуғуллана бошлаган.

1991 йил октябридан — Туркия парламенти аъзоси.

1991 йил ноябридан — иқтисодиёт учун масъул давлат вазири.

1993 йил 13 июнда Тўғри йўл партияси (ТЙП)нинг навбатдан ташқари қурултойида партия раиси этиб сайланган.

1993 йил 14 июнда Президент С. Демирэл Тансу Чиллерга Туркия Бош вазири сифатида янги ҳукуматни тузишни топширган.

Тансу Чиллер Туркия тарихида аёллардан чиққан биринчи ҳукумат бошлиғидир. У 9 та илмий иш муаллифи.

Оилали. Турмуш ўртоғи — Ўзэр Чиллер, иқтисодчи.

Икки фарзанди бор. Инглиз ва немис тилларини яхши билади.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг матбуот хизмати.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

7 июль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Франция Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жан Пол Везианни қабул қилди.

Ислом Каримов Ўзбекистон билан Франция ўртасида иқтисодий, сиёсий, маданий соҳалардаги алоқаларнинг тобора ривожланиб бораётгани ҳақида сўзлар экан, Жан Пол Везиан ўзининг мамлакатимиздаги 3 йиллик элчилик фаолияти давомида икки давлат муносабатларининг мустаҳкамланишига муносиб ҳисса қўшганини таъкидлади.

Жан Пол Везиан Франция дипломатияси вакили сифатида Ўзбекистондаги фаолияти якунланаётганини айтиб, ушбу масъулиятли вазифани адо этиш мобайнида ҳар икки давлат ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик равнақига озми-кўпми ҳисса қўша олганидан мамнунлигини изҳор этди. У мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар бундан буён янада мустаҳкамланади, дея умид билдирди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

* * *

7 июль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Япония ташқи ишлар вазири ўринбосари Хироши Фукудани қабул қилди.

— Кейинги пайтда Япония сиёсатчилари ва тадбиркорлари делегациялари Ўзбекистонга тез-тез ташриф буюрмоқда,— деди Ислом Каримов.— Бу албатта, уларнинг Ўзбекистонга қизиқиши юқорилигини кўрсатади. Ўзбекистон ҳукумати ҳам Япония билан ўзаро манфаатли алоқаларни тобора равнақ топишига катта эътибор бермоқда. Япониялик тадбиркорларнинг синчков ва сермулоҳаза экани бизга яхши маълум. Лекин бугун ҳамкорлигимизнинг амалий даври бошланганини бизни мамнун этади.

Хироши Фукуда Япония ҳукумати Ўзбекистондаги иқтисодий ислоҳотлар ривожини кузатиб бораётгани ва мамлакатларимиз ўртасидаги алоқаларни янада ривожлантиришга алоҳида эътибор бераётганини таъкидлади.

Суҳбат чоғида ҳар икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Ў. Султонов, ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

Қабул чоғида Япониянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Укеру Магосаки ҳозир бўлди.

(ЎзА).

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

❑ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Фармони билан Навоий давлат кончилик институти ташкил этилди.

❑ Вазирлар Маҳкамасида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков раислигида ёнилғи-энергетика ресурсларини тежаш бўйича комиссия мажлиси бўлиб ўтди.

❑ Абай Қўнонбоев таваллудининг 150 йиллигига бағишланган тантаналарда иштирок этиш учун мамлакатимизга келган Қозоғистон делегацияси вакиллари Сирдарё ва Тошкент вилоятлари меҳнат жамоаларида, республика байналмилал марказида бўлдилар.

❑ Олмалиқда тиш пастаси ишлаб чиқаришга ихтисослашган Ўзбекистон — Болгария қўшма корхонасини таништириш маросими бўлиб ўтди. Олмалиқдаги маиший химия заводи, кон-металлургия комбинати ва Болгариянинг «Вено» фирмаси томонидан ташкил этилган ушбу корхонада ойига 150 минг дона тиш пастаси ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

❑ Тошкентнинг Қорақамиш мавзесида бир кеча-кундузда 2 тонна нон маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган кичик новвойхона ишга тушди. Туркиялик тадбиркорлар билан ҳамкорликда келгусида бу ерда кунига 16 тонна нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўзда тутилган.

❑ Яқин вақт ичида республика тиббиёт муассасаларига Германиядан инсонпарварлик ёрдами сифатида 130 дан кўпроқ турдаги дори-дармонлар етказиб берилади.

❑ Тошкентда истиқболни белгилаш ва статистика масалаларига бағишлаб биринчи халқаро Марказий Осиё илмий-амалий конференцияси ўтказилди.

❑ Шанба куни Чеченистонда мотам куни эълон қилинди. Россия Президенти Борис Ельцин бу ердаги жангларда айбсиз ҳалок бўлган оилаларга чуқур ҳамдардлик изҳор этди.

❑ АҚШ Президенти Билл Клинтон Вьетнам билан тўла ҳажмда дипломатик муносабатларни ўрнатишга қарор қилди. Маълумки, Вьетнамдаги урушдан бери бу ҳар икки мамлакат ўртасида дипломатик муносабатлар узилиб қолган эди.

❑ Польшада расмий ташриф билан бўлган Германия канцлери Гельмут Коль Польшанинг НАТОга аъзо бўлишини ёқлаб гапирди. НАТО раҳбарияти ҳам Шарқий Европа мамлакатлари орасида биринчи бўлиб бу мамлакатни ушбу ҳарбий иттифоққа аъзо қилиб олишни режалаяпти.

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг тўрт йиллиги олдидан

Туманлар йўқламаси

ЮНУСОБОД

Ҳозир 330 мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қиладиган Тошкентдаги энг йирик туманлардан бири Юнусободда ҳам Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик кунининг тўрт йиллигини муносиб кутиб олиш учун кенг кўламли қурилиш-ободонлаштириш ишлари авж олган. Уларнинг кўпчилиги байрам шодиёналари арафасида фойдаланишга топширилади. Бизнинг Юнусобод тумани ҳокими, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг депутати Тошмат Маҳаметов билан суҳбатимиз ҳам туманнинг шу кундаги ҳаёти хусусида бўлди.

— Туманни 1995 йилги ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш режасига кўра, — дейди ҳоким, — аҳоли фаровонлигини ошириш, уларга зарур ҳаётий шарт-шароитларни яратиш борасида кенг кўламдаги ишлар бажарилиши белгиланган. Бунда асосий эътибор албатта қурилишларга қаратиляпти. Бундан ташқари анча йиллардан бери эътиборсиз қолаётган кўп қаватли уйларни таъмирлаш ҳам диққат марказимизда. Ҳозир шаҳар ҳокимлиги томонидан белгиланган 150 та уйни тўла таъмирлаш ишлари амалга оширилмоқда.

Ҳ. Асомов, Ш. Рашидов, Гвардия, А. Темур кўчаларига Германиянинг «Вирткен» йўл тиклаш мажмуи орқали қайта асфальт ётқизилмоқда. Шунингдек, мавзеларда кўп йиллардан бери ишламай ётган ёритиш тармоқлари тикланяпти. Ёш авлодни намунали ўқитиш ва таълим-тарбия бериш мақсадида туман ҳокимлиги 2 та мактаб, 2 та боғчани тўла таъмирлашни ўз оталиғига олди, қолганларида ҳам ишлар режа асосида кетмоқда. Соғлиқни сақлаш муассасаларида ҳам иш қизғин. Чунончи, истиқлолнинг тўрт йиллиги арафасида 5-шаҳар касалхонасини намунали даволаш даргоҳига айлантирган ҳолда таъмирдан чиқарамиз. Аҳолининг иссиқ нонга бўлган талабини қондириш, транспорт харажатларини камайтириш мақсадида 1 сентябрь кунига 3 та кичик нон заводини ишга тушириш мўлжалланяпти. Шунингдек, барча қулайликларга эга 2 та бозор фойдаланишга топширилди. Ўзбекистондаги энг ажойиб ва файзли ҳисобланмиш етти иқлимга донғи кетган «Олой» бозорини қайта таъмирлашнинг учинчи ва охирги босқичи ҳам сентябрга қадар тугайди. Бу ерда бозорга келувчи сотувчи ва харидорлар учун қулайликларга эга 2 та автомобилларнинг тўхташ жойи ва янги автобекат ҳам қуриляпти.

Кишиларнинг маданий ҳордиқ чиқаришлари учун янада қулай шарт-шароитлар яратиш мақсадида Анҳор бўйидаги хиёбон (Гагарин боғи)даги учта катта фаввора бутунлай янгитдан қуриляпти. Бу ерда яхна ичимликлар, музқаймоқ билан савдо қиладиган дўкончалар ҳам аҳолига хизмат кўрсатади.

Тумандаги шаҳримиз ҳуснини бузаётган эски иморатлардан 85 таси бузилиб кишиларга барча қулайликларга эга замонавий уйлар берилди. Режада кўзда тутилгандек, Юнусобод тумани бўйича 100 фоиз хонадон газ билан таъминланади. Бундан ташқари ўтган йили туманимизга қўшилган Ҳасанбой қишлоғини ҳам транспорт воситаси, газ ва ичимлик суви билан тўла таъминлаш устида ишлаяпмиз. Умуман, мустақиллик байрамигача аҳоли учун барча қулайликларга эга 4 та янги маҳалла гузари қуриб ишга туширилади.

Транспорт қатновини яхшилаш мақсадида тумандаги 8-автокорхонага йил бошидан бери Германиядан 30 та «Мерседес» автобуси олинди. 1995 йил давомида улар сонини 100 та етказиш мўлжалланмоқда. Шунингдек, Генерал Узоқов — Ниёзов — Х. Асомов кўчалари бўйлаб 18 километр узунликдаги янги троллейбус линияси қуриб битказилади.

Мустақиллик байрами арафасида туманимиздаги «Юнусобод» теннис клубининг кортларида анъана тусини олган халқаро Президент Кубоги мусобақалари бўлиб ўтади. Унда иштирок этиш учун жаҳоннинг 50 дан ортиқ мамлакатларидан теннисчилар таклиф этилди. Уларга барча қулайликларни яратиб бериш мақсадида теннис мажмуасининг иккинчи навбати ҳам ишга тушади.

Умуман, мустақилликнинг тўрт йиллиги арафасида Юнусобод янада обод ва кўркам бўлади.

ЯНАДА ОБОД ВА КЎРКАМ БЎЛАДИ

ЯНГИ САВДО МАЖМУАСИ

Мустақиллигимизнинг тўрт йиллиги арафасида 8-мавзе аҳолиси яна бир ажойиб қулайликдан баҳраманд бўлади — 30 та дўконни ўз ичига олган, усти ёпиқ бозори ҳам бўлган йирик савдо мажмуаси ишга туширилади. Ҳозир «Гўзаллик салони», сабзавот, мевалар, озиқ-овқат, тижорат дўконлари, ўқув қўлланмалари магазини, пойабзаллар тикланадиган устахоналардан иборат мажмуада жадал қурилиш ишлари амалга оширилмоқда.

— Қурилиш-тиклаш ишлари туман ҳокимлиги тасдиқлаган лойиҳага кўра тадбиркорлар томонидан турли фирма ва кичик корхоналарни жалб этган ҳолда амалга оширилмоқда, — дейди Юнусобод тумани қурилиш мажмуасининг раҳбари Шукуриддин ака Пахруддинов. — Зеро, 1995 йилнинг 25 январдаги юртбошимизнинг «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармонида ҳам ишбилармонларга ҳар томонлама кўмак бериш хусусидаги бандлар бор. Биз муҳандислик коммуникациялари, канализация тармоқлари ва бошқа ишларни бажаришда ёрдамлашяпмиз. Ишни шундай ташкил қилдикки, 30 та дўкон орасида халқ учун кундалик эҳтиёж молларию, саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан ҳам мунтазам савдо қилинади. Бундан ташқари аҳолига турли маиший хизматлар кўрсатилади. Савдо мажмуаси учун ажратилган ер майдонидан унумли фойдаланиш мақсадида ҳар бир дўкон 2 қаватли этиб қуриляпти. Яъни, лойиҳа бўйича барча дўконлар тагига ертўлалар ҳам қурилиб, ундан омбор сифатида фойдаланилади. Шунингдек, унга музлатгич ва бошқа ёрдамчи жиҳозлар ҳам ўрнатилади. — Биз савдо мажмуаси марказида 100 ўринли усти ёпиқ бозор ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва гўшт билан савдо қилинадиган иккита раста қуряпмиз, — суҳбатга қўшилди «Гўзал юлдуз» фирмаси раҳбарининг ўринбосари Р. Қосимов. — Қурилиш ишларини ҳаммадан кеч — бундан икки ой аввал бошлаган бўлсак-да, «ТошСНРПМ» хусусий қурилиш ташкилоти азамат бунёдкорларининг саъй-ҳаракатлари билан иншоотни ўз вақтида ишга туширишимизга ишончимиз комил.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш ўринлики, янги савдо мажмуаси ишга тушгач, қўшни 9, 10-мавзе аҳолисининг ҳам узоғи яқин бўлиб, уларнинг марказий бозорларга қатнашлари учун ҳожат қолмайди.

СУРАТЛАРДА: «Гўзал юлдуз» фирмаси раҳбарининг ўринбосари Р. Қосимов, туман қурилиш мажмуасининг бошлиғи Ш. Пахруддинов ҳамда пайвандловчи Р. Давлатғозиевлар ёпиқ бозор қурилишидаги иш жараёни билан танишмоқдалар; савдо мажмуасининг дастлабки дўконлари битказилиб, ишга тушиш арафасида.

ТЎЙГА ТЎЁНА

Халқимизда «Тўйга — тўёна билан» деган ажойиб нақл бор. Юнусобод туманида ҳам бунга амал қилган ҳолда меҳнат ютуқларига эришиляпти. Чунончи, «Лаззат» яхна ичимликлар ҳиссадорлик жамиятида мустақиллик байрамига атаб янги яхна ичимлик тури ишлаб чиқарилади. «Юлдуз» ҳиссадорлик жамиятининг қўли гул чеварлари ўзлаштираётган 3 хил янги моделдаги костюм-шимлар энг юқори дидли эркакларга ҳам тўла ёқиб тушиши шубҳасиз. Асбобсозлик заводида ҳам ушбу қутлуғ кунга ажойиб «тўёна» ҳозирланди — бу ерда 3 хил янги турдаги халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

ТАНДИР ТЎЛА НОН

Тошкент Ҳалқа йўли атрофидаги Юнусобод 10-мавзеси ҳудудида жойлашган «Уч қаҳрамон» маҳалласида ҳозир кенг кўламдаги ободончилик-қурилиш ишлари амалга оширилмоқда. Масаланинг яна бир томони шундан иборатки — кўп қаватли уйлардан иборат мавзенинг шундоқ рўпарасидаги илгари Тошкент туманига қарашли Ҳасанбой қишлоғининг бир қисми Юнусобод туманига ўтиб бу ерда ҳам уйларнинг қурилиши авж олган палла. Демак, бу ердаги аҳоли учун турли қулайликлар яратиш биринчи галдаги вазифадир.

10-мавзенинг Ҳалқа йўлига туташган ери анча пайтлардан бери қаровсиз бўлиб чиқиндихонага айланиб қолганди. Бундан уч ой олдин бу ерлар текисланиб, чиқиндилардан тозаланиб, аҳоли учун жуда керакли бўлган кичик нон корхонасининг қурилиши бошланганининг гувоҳи бўлган эдик. Ушбу иншоотга келиб қўли гул қурувчиларнинг маҳоратларига тан бердик. Нисбатан қисқа муддат ичида «Уч қаҳрамон» деб номланган кичик нон корхонасининг биноси қуриб битказилган, ҳозир эса «Усто» фирмасининг ишчилари корхонага туташган нон дўконида миллий услубда пардозлаш юмушларини бажаришаётган экан. Уч ой ичида 30 миллион сўмликка яқин қурилиш-тиклаш ва жиҳозлаш ишлари бажарилибди. Корхона атрофига кўзни қувнатадиган яшил чимлар экилиб, кичик фавворaларнинг бир текисда сув таратиб туришини кўриб эса баҳри-дилингиз очилади.

Завод ичини айланамиз. Битта хонага Германиянинг «Винклер» линияси ўрнатилган бўлиб, унда бир кеча-кундузда 3 тоннагача булочка маҳсулотлари — Кунцево, Наргис, Баҳор, Бойчечак булочкалари, Кишмишли рулет, Минск ўрамаси, француз батонлари ва бошқа жами 30 турга яқин аъло сифатли булочкалар чиқарилади. Бу ерда иш автоматлаштирилган конвейер усулида ташкил этилган бўлиб, дастлаб ун қабул қилиб олинади, сўнг у хамир қориш дастгоҳига узатилади, тайёр булочкалар печкада ёпилиб, шу ердаги нон дўконида қайноқ ҳолда савдога чиқарилади. Қўшни хонага эса «ХПА-40» автомат линияси ўрнатилган бўлиб, у бир кунда 24 тонна булка маҳсулотларини чиқаришга мўлжалланган. Муҳими шундаки, энди шаҳримизнинг энг йирик даҳаларидан бири бўлмиш Юнусободга пойтахтнинг узоқ ерларида жойлашган нон заводларидан нон келтириш учун эҳтиёж қолмайди. Зеро, яқин кунларда ишга тушадиган «Уч қаҳрамон» кичик нон корхонасининг маҳсулотлари тумандаги яна кўплаб бошқа дўконларга ҳам юборилади.

Ҳозир бу ерда қурилиш ишларини аъло даражада адо этган «Агросаноатқурилиш» фирмаси бунёдкорлари Юнусобод даҳаси, 14-мавзеда ҳам худди шундай кичик нон корхонасини тиклаш ишларини қизғин бошлаб юбордилар.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

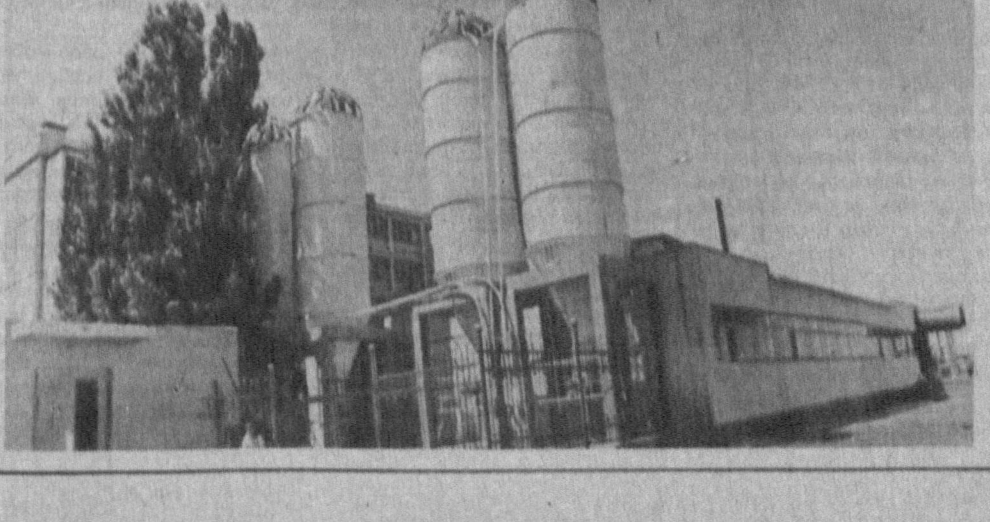

СУРАТЛАРДА: «Усто» фирмасининг ганч ишлари бўйича бригадири Ҳаётилла ака Абдуллаев нон дўконидаги пардозлаш ишларини бажармоқда; «Уч қаҳрамон» кичик нон корхонасининг умумий кўриниши.

Рустам Шарипов олган суратлар.

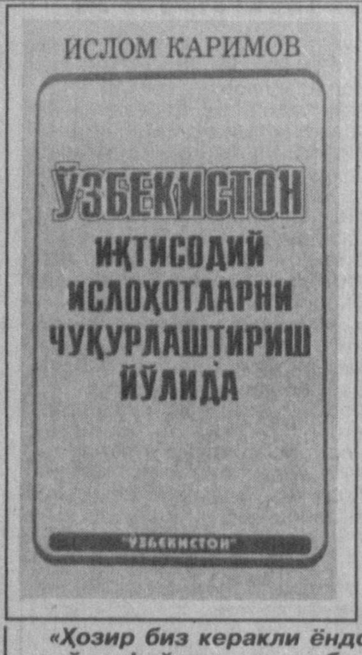

ИСЛОҲОТЛАРНИ ЧУҚУРЛАШТИРИШ ЙЎЛИДАН

РЕСПУБЛИКА БАЙНАЛМИЛАЛ МАРКАЗИДАГИ ДАВРА СУҲБАТИДАН

«Ҳозир биз керакли ёндошувларни, зарур иш маромини топдик, муайян фойдали тажриба орттирдик. Дастлабки якунларни чиқариш, навбатдаги босқичнинг вазифалари ва устивор йўналишларини белгилаш зарур бўлиб қолди».

Мамлакатимиз Президенти И. А. Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларини чуқурлаштириш йўлида» номли китобидан келтирилган юқоридаги сўзлар бугунги кунги вазиятни аниқ-равшан ифода этади.

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг тўрт йиллиги арафасида бу тарихан қисқа бўлса-да, аммо моҳияти жиҳатидан асрларга тенг бўлган даврда босиб ўтилган йўлга назар ташлаш, бугунги муаммоларни таҳлил этиш, эртанги бунёдкорлик ишларининг устивор йўналишларини белгилаб олиш жуда муҳимдир. Давлатимиз раҳбарининг ушбу асари ана шу давр тақозоси туфайли юзага келди. Унда мамлакат иқтисодий, сиёсий ва маънавий ҳаётининг бугунги кундаги саволларига ҳар тарафлама чуқур ва илмий асосланган жавоблар топиш мумкин. Шу боисдан ҳам ушбу китоб республикамизда ва унинг ташқарисида жуда катта қизиқиш уйғотди. Республика байналмилал маркази ва «Халқ бирлиги» ҳаракати томонидан Президент И. А. Каримов янги китобига бағишланган давра суҳбатида шу ҳақда гап борди. Бу асар ҳақида ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашиш учун республикада фаолият кўрсатаётган миллий маданият марказларининг ҳамда «Халқ бирлиги» ҳаракатининг вилоят бўлимлари раҳбарлари, таниқли олимлар, жамоатчилик вакиллари тўпландилар.

Республика байналмилал маркази директори, «Халқ бирлиги» ҳаракати ҳамраиси, тарих фанлари номзоди Карим РАСУЛОВ давра суҳбатини кириш сўзи билан очар экан, китоб муҳокамасига тўпланганлар таркиби тасодифий эмаслигини уқдириб ўтди. 130 тадан кўпроқ миллат ва элат вакиллари яшайдиган давлатга тинчлик ва тотувлика фақатгина одамлар ўтказилаётган ислоҳотлардан чинакамига манфаатдор бўлсалар, давлат томонидан танлаб олинган тараққиёт йўлига ишонсаларгина эришиб бўлади.

Президент И. А. Каримовнинг китоби, таъбир жоиз бўлса, ўқувчини мамлакат «юраги қандай уришидан» воқиф этади, аниқ ва ишонарли мисоллар, рақамлар, чуқур назарий умумлашмалар орқали танланган йўлнинг тўғрилигига ишонтиради. Ислоҳотларга илмий ёндошиш уларни илмий жиҳатдан идрок этишни ҳам тақозо этади. Шунинг учун ҳам «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида кўтарилган масалаларни муҳокама этиш учун давра суҳбатига республиканинг таниқли олимлари таклиф этилди.

ЭЪТИРОФ

Мен ўзаро суҳбатлар чоғида устоз қошидаги шогирддек Президент Ислом Каримовдан кўпгина соҳаларда... муваффақиятларга қандай эришилгани хусусида сўраб билишга интилдим. Зеро, биз ҳам ислоҳотларнинг амалий натижаларига эришиш ниятидамиз.

Леонид КУЧМА, Украина Президенти.

Ўзбекистон буюк ўтмишга эга. Президент Ислом Каримов раҳбарлигида олиб борилаётган оқилона сиёсат туфайли уни порлоқ келажак кутяпти.

Беназир БХУТТО, Покистон Бош вазири.

Инсоний интеллектуал ва табиий заҳираларга ғоят бой бўлган Ўзбекистон... мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланиб, янги асрга ривожланган мамлакатлар қаторида киради.

Мишель КАМДЕССЮ, Халқаро валюта жамғармасининг фармойиш берувчи директори.

Ўзбекистон Республикаси иқтисодий юксалиш ва фаровонлик сари одим ташламоқда. Бу чиндан ҳам тарихий ютуқдир.

Николас НИКАЗМЕРАД, Америка- Ўзбекистон савдо палатасининг президенти.

Танлаган йўлингиз тўғри. Бу йўлдан оғишмай олға юриш нафақат ишбилармонлар ва сармоядорларга, балки бутун Ўзбекистон халқига фойда келтиради.

Роман ГЕРЦОГ, Германия Федератив Республикаси Президенти.

Мамлакатингизда босқичма-босқич амалга оширилаётган демократиялаштириш ва иқтисодий ислоҳотлар жараёни менда чуқур таассурот қолдирди.

Ким Ен Сам, Корея Республикаси Президенти.

ПИРОВАРД МАҚСАД — ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИ

БУГУНГИ КУНДА Ўзбекистон ҳаётининг ҳамма соҳаларида туб ўзгаришлар рўй бермоқда, — деди ўз маърузасида Президент ҳузуридаги Давлат ва ижтимоий қурилиш академиясининг ректори, академик **Мурод Шарифхўжаев.** — Лекин бу ўзгаришлар стихия тарзида рўй бераётгани йўқ. Улар пухта ўйланган ва ўзгаришларнинг бориши назорат қилиб турилибди. Бизда баъзи Ҳамдўстлик мамлакатларида бўлганидек ислоҳотлар ўтказишдаги шошқалоқликлардан кечикиб пушаймон бўлиш, жамиятни ажратиб юбориш хавфини туғдирадиган можаро ва жанжаллар йўқ.

Нотиқ Ўзбекистонда ўтказилаётган ислоҳотларнинг назарий асослари ва амалий дастури мамлакат Президентининг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли», «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли», «Ўзбекистоннинг сиёсий ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари» каби асарларида, «Ўзбекистон миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура», «Биздан озод ва обод Ватан қолсин» тўпламларида баён этилган. «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида бугунги кунда мустақил давлат олдида турган вазифалар юзасидан илмий ва амалий иш давом эттирилган.

Бу вазифалар моҳияти тўғрисида китобнинг икки қисми номланиши маълум тасаввур беради. Унинг биринчи қисми «Иқтисодий ислоҳотлар биринчи босқичининг якунлари ва сабоқлари» деб номланган. Хўш, бу якун ва сабоқлар нималардан иборат? Китобда бу биринчи босқичда иккита ҳал қилувчи вазифани бирданига ҳал қилишга тўғри келганлиги кўрсатилган. Яъни:

— маъмурий-буйруқбозлик тизимининг оғир оқибатларини енгиш, тангликка барҳам бериш, иқтисодиётни барқарорлаштириш;

— республиканинг ўзига хос шароитлари ва хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда бозор муносабатларининг негизларини шакллантириш керак эди. Бу иқтисодий ислоҳотларнинг ҳуқуқий негизини яратиш, давлат мулкини хусусийлаштириш, қишлоқ хўжалигини ислоҳ этиш, давлат бошқаруви тизимида ўзгартишлар қилиш, нарх-наволарни эркинлаштириш ва булар билан бир қаторда ижтимоий кафолатларни таъминлаш, халқнинг маънавий ва ахлоқий юксалиши тўғрисида ғамхўрлик қилишни тақозо этди.

Иқтисодиётни ўзгартириш юзасидан улкан иш негизига биргина Ўзбекистонда эмас, балки унинг ташқарисида ҳам машҳур бўлган беш тамойил қўйилди. Бу — иқтисодиётни мафкурадан ҳалос этиш, давлатнинг бош ислоҳотчи бўлиши, ўзгартиш ва тараққиёт жараёнини ҳуқуқий асосга қўйиш, одамларнинг кучли ижтимоий ҳимоясини таъминлаш ва янги иқтисодий муносабатларни пухта ўйлаб, босқичма-босқич амалга оширишдир. Барча ютуқларимиз негизи, ёш давлат иқтисодиётининг асоси бўлган бу беш тамойил ҳаёт синовидан ўтди, халқимиз томонидан тўла-тўкис қўллаб-қувватланди ва жаҳонда эътироф этилди.

Ўзбекистонда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва кўп укладли иқтисодиёт асосларини шакллантириш юзасидан катта иш олиб борилмоқда. Агар биз етмиш йил давомида давлат мулкидан бошқа мулкни билмай боқиманда бўлиб қолганлигимизни эсга олсак, бу ишнинг нақадар мураккаблигини тасаввур этиш қийин эмас. Узоқни кўзлаган иқтисодий стратегияни ишлаб чиқмасдан мулкни давлат тасарруфидан чиқариб бўлмасди. Ўтган етмиш йил аччиқ тажрибасидан бизга айни пайтда бусиз олға ҳаракат қилиб бўлмаслиги ҳам маълум эди.

Давлатимиз сиёсатининг донолиги ва узоқни кўзлаши унинг кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлашида, корхоналарни акциялаштириш, тадбиркорликка кенг йўл очилиши, хорижий шерикларга зарур шарт-шароитлар яратилишида ўз ифодасини топди. Айни пайтда И. А. Каримов китобида таъкидлаб ўтилганидек, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш жараёнида аҳолига кучли ижтимоий кафолатлар берилди. Масалан, хусусийлаштириш жараёнида имтиёзларнинг бутун бир тизими яратилди. Бу янги мулкдорларга самарали иш олиб бориш учун барча қулайликларни яратди. Шу туфайли амалда кичик хусусийлаштириш ниҳоясига етди. 1994 йилнинг ўзида савдо, маиший хизмат, маҳаллий саноат корхоналарини хусусий ва жамоа мулки сифатида бериш ишлари тугалланди. Уй-жойларни хусусийлаштириш юзасидан кенг кўламли ишлар амалга оширилди. Бунда уруш фахрийлари, ўқитувчилар, тиббиёт, илмий ходимлар, ижодкор зиёлилар ўз квартираларига бепул эгалик қила бошладилар. Квартираларнинг кўпгина эгалари уй-жойларини имтиёзли хусусийлаштириб олдилар. Бу ҳам давлатнинг кучли ижтимоий сиёсатига мисолдир.

Кичик бизнесни ривожлантириш учун зарур шароитлар яратилди. Бугунги кунда республикадаги ҳар учта корхонадан иккитаси давлатга қарашли эмас.

Қишлоқда ҳам бозор муносабатлари ривожланиб бормоқда. Ҳозир ҳеч кимни «фермер хўжалиги» тушунчаси билан ҳайрон қолдириб бўлмайди. «Ўзбекистонда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишнинг дастлаб босқичида қўлга киритилган энг муҳим натижа шахсий томорқаларни кенгайтириш, янги суғориладиган ерларни шахсий хўжаликлар ва боғ-дала ҳовли участкаларига ажратиб бериш йўли билан аҳолини амалда ер билан таъминлашдан иборат бўлди, — деб ёзади Президент И. А. Каримов ўз китобида. Бу қишлоқда ишсизлик кучайиб бориши хавфини бартараф этиб, аҳолининг реал даромадларини оширибгина қолмасдан, озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашдаги кескинликка ҳам барҳам бериш имконини берди. Биз ҳаммамиз бозор пештахталари ноз-неъматларга Шарққа хос сероблигига ўрганиб қолдик.

Ислоҳотларнинг биринчи босқичида республиканинг дон мустақиллигига эришиш, қанд ишлаб чиқаришни яна йўлга қўйиш режаларини амалга оширишга муваффақ бўлинди. Бу жуда муҳим якундир.

Ўтказилаётган ислоҳотлар натижасида кишилар онгида жиддий ўзгаришлар рўй берганлиги ҳам ана шундай жуда муҳим якунлардан биридир. Улар эркинликни, ўзларининг ҳақиқий мулк эгалари эканликларини ҳис эта бошладилар. Меҳнатдан манфаатдорлик, ташаббускорлик пайдо бўлди. Бусиз эса ривожланган жамият ҳам, муносиб турмуш ҳам бўлмайди. Кўп жиҳатдан бунга ҳар қандай жонли фикрни, янги иш, дадил ташаббусни бўғадиган маъмурий-буйруқбозлик бошқарув тизимини йўқотиш туфайли эришилди.

Афсуски, Ҳамдўстликнинг кўпгина бошқа давлатларида тоталитар тизим олдидаги қўрқинчдан ҳалос бўлган кишилар бугунги кунда иқтисодий ва маънавий бўҳронлар, пухта ўйланмай амалга оширилаётган ислоҳотлар оқибатидан ҳимоясизлик қўрқинчини бошларидан кечирмоқдалар. Ўзбекистонда эса одамларга ишончли ижтимоий кафолатлар берилган. Бу адолатлидир. Давлатимиз раҳбарининг китобида ҳам инсон учун муносиб турмуш ва иш шароитларини яратиш барча иқтисодий, демократик, сиёсий ислоҳотларнинг пировард мақсади эканлиги алоҳида уқдирилади. Ижтимоий ночор аҳоли қатламларини қўллаб-қувватлаш сиёсати бизга ота мерос. Ўлкамизда камбағалларга мадад бериш, шунингдек, маҳаллаларда кенг ривож топган ўзаро ёрдам анъаналари асрлар давомида мавжуд бўлган. Ўз-ўзини бошқарувнинг ноёб шакли ҳисобланган маҳаллаларнинг қайтадан туғилиши давримизнинг яна бир белгисидир. Улардан янгилик бебаҳо меросимиз, аввалги авлодларнинг улкан тажрибаси билан уйғунлашиб кетган. Ана шу Шарқда минглаб йиллар давомида шаклланган маънавий, ахлоқий қадриятларга, турмуш тарзига содиқлик давлатимизга ижтимоий ҳимоянинг бир текисчилик тизимидан қатъий воз кечиш ва бу соҳада ўз йўлини танлаш имконини берди. Бу йўл қатъий адолат ҳамда аниқ мақсадли ёрдам кўрсатиш тамойилларига асосланган.

РАҚАМЛАР ТИЛИ БИЛАН

○ Ҳозирги вақтда Республика халқ хўжалигида 30770 кичик корхона ва ширкат, 20115 хусусий корхона ишлаб турибди, 15,6 минг фермер хўжалиги ташкил этилган.

○ Ўзбекистонда нефть ва газ конденсати қазиб чиқариш 1991 йилга нисбатан икки баравarga кўпайди. Олтин, дон, енгил ва озиқ-овқат саноати, бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш анча ошди.

○ Мамлакатда гўштнинг 70 фоизини, сутнинг — 80, картошканинг 60 фоизини давлатга қарашли бўлмаган хўжаликлар етиштирмоқда.

○ Ялпи ташқи савдо обороти 193 йилга нисбатан 5,5 фоизга кўпайди ва 3 миллиард 800 миллион АҚШ долларини ташкил этди.

○ 4 миллиондан ортиқ киши, яъни халқ хўжалигида ишлаётганларнинг ярмиси боқимандалик асоратларидан қутулиб эркин бозор муҳитида ишламоқда.

○ 1994 йилнинг ўзида республикада 10 мингдан ортиқ корхона, ташкилот, хўжалик мулкчилик шаклини ўзгартирди.

«Иқтисодий ислоҳотлар иккинчи босқичининг вазифалари ва устивор йўналишлари» деб номланган китобнинг иккинчи қисмида республика олдида кўндаланг бўлаётган янги вазифалар батафсил кўрсатилган. Яъни:

— биринчидан, давлат мулкини хусусийлаштириш юзасидан бошланган ишни охирига етказиш:

— иккинчидан, ишлаб чиқариш пасайишини бартараф этиш, барча корхоналардан давлатгача бўлган барча даражаларда молиявий ва иқтисодий барқарорликни таъминлаш;

— учинчидан, миллий валюта — сўм белини янада бақувват қилиш;

— тўртинчидан, иқтисодиётимиз таркибини тубдан ўзгартириш, хом ашёга йўналтирилишдан тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтиш. Бунда бизнинг маҳсулотларимиз жаҳон бозори талабларига жавоб бериши ва бошқа мамлакатлар моллари билан рақобат қила олиши жуда муҳимдир. Ишлаб чиқаришнинг баъзи тармоқларини ривожлантириш, энергетика мустақиллигига эришиш, илм-фан ютуқлари асосида ишлаб чиқаришни ривожлантириш мустақил Ўзбекистон иқтисодиётининг бундан буёнги устивор йўналишлари ана шулардан иборатдир.

Пировардида академик Мурод Шарифхўжаев «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобининг назарий ва услубий қиммати вақт ўтиши билан яна ҳам ортиб боришини таъкидлади.

ИҚТИСОДИЁТ ВА МАЪНАВИЯТ

ПРЕЗИДЕНТ И. А. КАРИМОВнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобининг фалсафий жиҳатлари ҳақида Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Иброҳим Мўминов номидаги Фалсафа ва ҳуқуқ институти директори, фалсафа фанлари доктори **Абдулҳафиз Жалолов** маъруза қилди.

—Ушбу асар мамлакатимиз маънавий-сиёсий ҳаётининг муҳим воқеаси бўлди, — деб таъкидлади у. — Китоб муаллифи йирик иқтисодчи олим бўлиши билан бирга, авваламбор Ўзбекистон давлатининг раҳбари, машҳур сиёсатчи сифатида мана тўрт йилдан бери юртимизда юз бераётган ижтимоий, иқтисодий, маънавий, сиёсий ўзгартишларнинг бош меъмори бўлиб келмоқда. Бу ҳол ушбу китобни том маънодаги иқтисодий мавзу доирасидан чиқариб, жиддий фалсафий-сиёсий умумлашмалар оламига дахлдор этган.

Биринчидан, муаллиф, 1991 йил кузидан бери ўтган давр мобайнида мамлакатимизда амалга оширилган ишларга якун ясаб, улардан келиб чиқадиган сабоқлар ҳақида гапириб, ислоҳотларнинг эндиги, иккинчи босқичининг устивор йўналишлари ва вазифалари хусусида фикр-мулоҳазалар билдирар экан, у иқтисодиётни ижтимоий ҳаётнинг бошқа соҳалари — сиёсат, ҳуқуқ, маънавият, маданият, ахлоқ ва ҳоказолар билан ўзаро диалектик алоқада олиб қарайди. Иқтисодиётни ҳар томонлама ривожлантириш ҳозирги сиёсатнинг асосий мазмунини ташкил этиш билан бирга, айни пайтда, унинг юртимизда демократик, адолатли, фуқаролик жамиятини, ҳуқуқий давлатчиликни вужудга келтириш, мустабидчилик асоратларини барҳам топтиришга йўналтирилганлиги, миллий тикланиш ҳамда ривожланишимизнинг умумий мафкураси ва кенг қамровли дастурининг асл моҳияти эканлиги китобда алоҳида қайд қилинган.

Иккинчидан, муаллиф томонидан мамлакатимиз олдида турган вазифаларни муваффақиятли адо этишда халқнинг маънавияти, маданиятининг ҳал қилувчилик, белгиловчилик аҳамиятини, маърифий-маданий, инсоний иқтисодиётни фақат илғор дунёқараш, пок ахлоқийлик ва юксак маданиятнинг мустаҳкам заминига қуриш мумкин эканлиги тўғрисидаги фикрлари муҳим фалсафий-услубий қоидадир. Бу ўринда, яқин-яқинларгача, модда бирламчи, онг, руҳ эса иккиламчи деган ақидага амал қилиб келганлигимизни ҳамда бунинг бизга қанчалик қимматга тушганлигини эслашнинг ўзи кифоя.

Учинчидан, мулкчиликни такомиллаштириш, мулкни чинакам эгасини топиб унга топширилиши барча ижтимоий муносабатларни инсонийлаштиришнинг, одамлардаги ишёқмаслик, лоқайдлик, бепарволик, боқимандалик кайфияти каби салбий иллатларни таг-томири билан қўпориб ташлашнинг энг таъсирчан, беқиёс самарали йўли эканлиги ҳақидаги қоида жуда катта аҳамиятга моликдир.

Тўртинчидан, иқтисодиётнинг давлат мулкчилигига асосланган корхоналари сақланиб қолиниши, уларни ҳам бозор шароитларига таркибан мослашувига имкон берувчи мурватларни ишлаб чиқиш зарурлиги тўғрисидаги фикр ҳам ўта муҳимдир.

Бешинчидан, тараққиётимизнинг халқимиз тарихи, унинг анъанавий турмуш тарзи, башарият илғор тажрибасига таяниб, ўз йўлини белгилаш, ривожланишимиз асосий босқичларининг устивор йўналишларини, кўзланган мақсадлар томон босқичма-босқич илгарилаб боришнинг тамойилларини бехато, пишиқ-пухта аниқлаш каби қатор масалалар китобдан муносиб ўрин эгаллаган.

Олтинчидан, бу асарда ҳаётимизда рўёбга чиқарилишга молик ўзгаришларнинг ҳуқуқий заминларини вужудга келтириш, хўжалик юритиш фаолиятининг янги муносабатларига монанд тузилмаларини барпо этиш, қабул қилинган қонунларни амалда сўзсиз бажарилиши жиддий (пул-кредит, молия, солиқ, нарх-наво сиёсати ва бошқалар) мурватларининг, шунингдек, улар заминида жамиятни бир сифат ҳолатидан иккинчисига ўтказишда давлат ҳокимияти тизимлари дастагининг муҳим аҳамияти ишонарли тарзда кўплаб ички ва ташқи ижобий ҳамда салбий мисоллар орқали очиб берилган.

Еттинчидан, китобда 130 дан ортиқ миллат ва элат вакилларини ўзида жо қилган Ватанимиздаги тотувлик, осойишталик, барқарорликни бундан буён ҳам таъминлашда кучли, таъсирчан ижтимоий адолат, муҳофаза сиёатининг аҳамияти, шунингдек, унда хусусан фуқароларнинг сермаҳсул меҳнат қилиши учун шарт-шароитлар муҳайё этилишининг ўта муҳим эканлиги таъкидланган.

Саккизинчидан, мустақиллигимиз боис, унинг мустаҳкамлаш манфаатлари, иқтисодий ҳамда миллий биқиқлик истиқболсиз амалиёт эканлигини чуқур англашдан келиб чиқиб, Ўзбекистон дунёни, дунё эса Ўзбекистонни таниётганлиги, бизда жаҳон хўжалик тизимига киришнинг ҳамма чоралари кўрилаётганлиги ҳақидаги фикр асардан қизил ип бўлиб ўтган.

Тўққизинчидан, китобда барча ислоҳотлардан кўзланган мақсад: жамиятни ислоҳ қилиш ва янгилаш бўйича кўп қиррали фаолиятимиз марказида инсон, ҳур Ўзбекистон фуқароси туриши ўз ифодасини топган. Шу сабабдан, кишиларимиз турмушининг фаровон бўлиши уларнинг меҳнати, ўзларини мамлакатларининг эгалари, деб ҳис этишларига боғлиқлиги таъкидланади.

Ушбу асарнинг юртимизнинг кечаги бугунги ва эртаги куни билан қизиқувчилар учун ўта муҳим манбаа, унинг нурли истиқболини яқинлаштириш ишига ҳисса қўшишга бел боғлаганлар учун эса чуқур назарий ва амалий қўлланма эканлиги шак-шубҳасиздир.

ЯГОНА ТАҚДИР

КИТОБДА мустақил Ўзбекистон шаклланиши ва ривожланишининг биринчи, бошланғич босқичида энг катта ютуқ — ижтимоий сиёсий барқарорлик, фуқаролар ўртасида тинчлик ва миллатлараро тотувлик таъминланганлиги ҳаққоний қайд этилган. Ўзбекистондаги корейс маданий марказлари уюшмасининг раиси, тарих фанлари доктори, профессор **Петр Ким** асарнинг шу жиҳатлари — иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ва миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш жараёнларининг диалектик бирлиги хусусида маъруза қилди. У давлатимиз ва Президентнинг ушбу масаладаги пухта ўйланган сиёсати туфайли Ўзбекистонда тинчликни сақлаш, турли миллатга мансуб кишиларнинг жипслиги ва ўзаро ҳурматини таъминлашдан иборат жуда ноёб тажриба тўпланганлигини таъкидлади. Ҳатто тараққий этган мамлакатларда ҳам миллатлараро можароларни ҳал этиш баъзан жуда мураккаб муаммога айланаётганлиги яхши маълум. Ўзбекистон аҳолиси эса давлат ҳаётига оид энг муҳим масалаларни ҳал этишда кўп марта якдиллик намуналарини кўрсатмоқдалар. Бунга Президент И. А. Каримов ваколатлари муддатини 2000 йилгача узайтириш масаласи бўйича ўтказилган референдум мисол бўла олади. Республика аҳолисининг илк бор кўп партиявийлик асосида Олий Мажлисга сайловларда иштироки ҳам ана шундай жипслик тимсоли бўлди.

Президент Фармонлари халқимиз томонидан тўла-тўкис қўллаб-қувватланиб келинмоқда. Зеро, унинг мақсадлари одамларга маълум. Бу ислоҳотлар озод ва ҳур инсон, гуллаб-яшнаётган мустақил Ватаннинг фуқароси манфаатларини кўзлаб ўтказилмоқда. Ўз навбатида иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш муаммолари қатори Ўзбекистонда миллатлараро тотувликни такомиллаштириш масалалари бундан кейин ҳам диққат-марказида бўлиши табиийдир. Китобда баён этилган иқтисодий ислоҳотлар назарияси миллатлараро тотувлик тушунчаси билан узвий боғланган. Ана шу тушунча Ўзбекистоннинг шаклланиб бораётган миллий сиёсати асосларидан ҳисобланади.

«Жамиятда амалга оширилаётган ўзгаришлар нечоғлик теран, мураккаб ва кенг кўламли бўлса, барқарорлик, тинчлик ва унинг аъзолари ўртасида тотувлик шунча мустаҳкам бўлиши керак, — деб ёзади И. А. Каримов. — Миллий мансублиги, дини, сиёсий эътиқодидан қатъи назар, барча кишиларнинг бир-бирига қарама-қарши бориши эмас, балки жипслашиши зарур». Зеро, яхши қўшничилик ва ўзаро ҳурмат ҳамиша халқимизнинг миллий руҳи, маънавий дунёсининг моҳиятини ташкил этувчи азалий ҳақиқатлар бўлган.

Миллатлараро тотувлик сиёсати ўзбек халқининг маънавий ва ахлоқий қадриятларини тиклашнинг мустаҳкам асосига қўйилган. Ўзлигини англамасдан туриб, миллий қадр-қимматни ҳурмат қилмасдан туриб, бошқа халқларга ҳурмат уйғотиб бўлмайди. Ўзбекистон халқи эришган мустақиллик ўз Ватани учун фахрланиш, ватанпарварлик, миллий қадр-қиммат ҳис-туйғуларини шакллантириш учун энг биринчи ва зарур шартдир. Ўзбкистон халқи фахрланса арзийдиган нарсалар кўп. Мамлакатимиз жуда бой маънавий ва маданий меросга эга. Ўзбекистон заминида яшаган буюк давлат ва илм-фан арбобларининг номлари бутун жаҳонга машҳур. Шуни айтиш кифояки, ЮНЕСКО қарорига мувофиқ Парижда буюк олим ва давлат арбоби Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллиги байрам қилинди. Амир Темур, Муҳаммад Заҳириддин Бобур, Имом ал-Бухорий, Баҳовуддин Нақшбанд ва бошқа буюк олимларимиз, шоирларимиз, давлат арбобларимизнинг номлари асрлар оша улуғланиб келяпти.

Шу билан бир қаторда Туркистон турли халқлар учрашиб, бир-бирлари билан дўст тутинган ўлка бўлиб келган. Кўҳна тарихда пайдо бўлган Буюк Ипак йўли халқларга бир-бирлари билан эркин мулоқот қилиш, турли маданиятлар ютуқларидан баҳраманд бўлиш имкониятини туғдирди. Ўзбекистоннинг кўҳна шаҳарлари — Самарқанд, Бухоро, Чочда бошқа мамлакатларда таъқиб остига олинган халқлар ва динлар аввал бошпана, кейинчалик эса янги Ватанларини топардилар. Бу ўлкада бошқа динларга, урф-одатлар ва анъаналарга доимо ҳурмат билан муносабатда бўлинган. Бугун ҳам, деб таъкидлайди И. А. Каримов, биз турли маданиятларнинг ўзаро ҳамкорлик қилишига, бир-бирларини бойитишларига очиқмиз. Президентимиз ташаббуси билан янгидан ҳаёт бахш этилган миллий маданий марказлар фаолияти худди ана шундан далолат бериб турибди. Давлатимиз раҳбари миллатлараро тотувликка эришишда миллий маданий марказларнинг аҳамиятига биринчи бўлиб юқори баҳо берди. Бугунги кунда улар жуда катта маърифий, тарбиявий ва маънавий иш олиб бормоқдалар.

Турли миллат вакилларини, турли диний ва сиёсий эътиқодли кишиларни жипслаштиришга даъват этилган «Халқ бирлиги» ҳаракатининг пайдо бўлиши ҳам жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Шуниси диққатга сазоворки, бу ҳаракат сарчашмаларида республика байналмилал маркази турди. Ўзи бу ҳаракатни Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган миллий маданий марказлар вазифаларидан ажратиб бўлмайди. Турли миллатларга мансуб кишилар жипслашиш ҳамма учун манфаатли эканлигини яхши тушуниб етдилар.

«Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида миллатлараро муносабатлар масалалари юзасидан чуқур назарий қоидалар илгари сурилган. Ўзбек халқи билан Ўзбекистонда истиқомат қилаётган бошқа халқлар вакиллари ўртасидаги ўзаро муносабатларни янада ривожлантириш масаласи янада чуқур тадқиқ ва идрок этишни талаб қилади. Муаллифнинг миллатлараро муносабатларни халқ бирлиги даражасигача кўтариш тўғрисидаги илмий хулосаси жиддий эътиборга сазовордир. Ана шундай бирлик республика барча фуқаролари куч-ғайратларини мураккаб иқтисодий вазифаларни ҳал этишга сафарбар қилиш имконини беради. Бугунги кунда ана шу бирликнинг пойдевори қўйилмоқда. Бу ҳар бир ўзбекистонлик учун қадрли ва муқаддас бўлган давлат рамзлари — Байроқ, Герб, Гимнда ўз ифодасини топмоқда.

Пировардида Петр Ким Президент И. А. Каримовнинг китоби умидбахшлик руҳи билан суғорилганлиги ва бунинг учун ҳамма асослар борлигини таъкидлади. Ўзбек халқини ва шу диёрда яшаётган барча бошқа миллат ва элатлар вакилларини бир Ватан — Ўзбекистон Республикаси бирлаштириб турибди. Ўзбекистон халқларининг тақдири ҳам, тарихи ҳам бир. Ва ниҳоят бизнинг ҳаммамизни муштарак мақсад — келажаги буюк давлат қуриш иштиёқи бирлаштириб турибди. Президент И. А. Каримовнинг китоби ҳозирги Ўзбекистон ҳаётининг турли соҳаларида, шу жумладан, республика фуқароларининг бирлигини мустаҳкамлаш ишида ҳам ҳаракат учун қўлланмадир.

* * *

ДАВРА СУҲБАТИДА «Халқ бирлиги» ҳаракати Андижон вилоят бўлимининг раиси **А. Тўхтабоев,** Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси қўмитасининг раиси, филология фанлари доктори, профессор **К. Мамбетов,** Бухоро технология институтининг кафедра мудири, фалсафа фанлари номзоди, доцент **О. Вафоев** ҳам «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобида илгари сурилган ғоя ва қоидалар тўғрисида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Ушбу китоб муқаддимасида Ислоҳотларнинг муваффақияти ҳар биримизнинг қўлимизда, Ўзбекистонда яшовчи барча аҳолининг қўлидадир, деб таъкидланади. Давра суҳбатида бу асарни муҳокама этиш бу ҳақиқатан ҳам шундай эканлигидан далолат беради. Президент И. А. Каримовнинг китоби олға қараб ҳаракатимизда дастуриламал бўлиши шубҳасиздир.

СУРАТЛАРДА: республика байналмилал марказидаги давра суҳбатидан лавҳалар.

Рустам Шарипов суратлари.

Покизалик—саломатлик гарови

ОЛДИНИ ОЛГАН МАЪҚУЛ

Маълумки, ҳар қандай жамиятнинг қудрати ва қиёфасини белгиловчи асосий омиллардан бири, бу шу жамиятнинг тиббиётга ва инсон саломатлигига бўлган муносабатида кўринади. Шу нуқтаи назардан олганда, сўнгги йилларда республикамизда, хусусан пойтахтимизда аҳоли соғлиғини сақлаш борасида қатор аҳамиятга молик тадбирлар ўтказилмоқда. Сир эмас, республикамиз мустақил бўлгунга қадар соғлиқни сақлаш соҳасининг энг асосий йўналишларидан бири бўлган муҳофазавий йўналишга — касалликларнинг олдини олиш ишларига етарли аҳамият берилмасдан келинди. Ҳозирги кунда эса, барча тиббиёт муассасаларининг иш фаолиятларидаги устивор йўналиш, касалликни даволашга эмас, балки уни олдини олишга қаратилгандир.

Маълумки, иқлими иссиқ бўлган Марказий Осиё давлатларида, шу жумладан Ўзбекистонда юқумли ошқозон-ичак касалликлари тарқалган бўлиб, ёз фаслида республиканинг ҳамма ҳудудларида кўплаб учрайди. Тошкент шаҳри ҳам бундан истисно эмас. Ушбу вазиятдан келиб чиққан ҳолда Тошкент шаҳар ҳокимлиги томонидан қатор тадбирлар ўтказилмоқда, чунончи, аҳолини сифатли ичимлик суви билан таъминлашни янада яхшилаш мақсадида «Сувсоз» тресги томонидан фойдаланиш муддатлари ўтиб, эскириб қолган сув қувурларини таъмирлаш ишлари давом эттирилмоқда. «Маҳалла» дастури бўйича янги сув қувурлари ётқизилди. Сув узатиш тизимларида содир бўлган авария ҳолатларини ўз вақтида бартараф этиш, таъмирлаш ишларини ўтказиш учун махсус цех ва тезкор гуруҳлар ташкил этилган.

Шаҳар санитария-эпидемиология хизматининг берган талабномалари асосида «Салор» оқава сувларни тозалаш станциясида, 300 минг куб метр ҳажмга мўлжалланган биологик тозалаш иншоотларининг 3-мажмуаси қурилмоқда, унинг биринчи навбатини ишга тушириш жорий йилнинг август ойига режалаштирилган. «Бектемир» аэрация станциясида 15 минг куб метрга мўлжалланган биологик тозалашнинг 2-мажмуаси қурилмоқда, уни октябрь ойида ишга тушириш кўзда тутилган. «Бўзсув» аэрация станциясида эса тозаланаётган оқава сувларни зарарсизлантириш, сифатини ошириш учун янги контакт резервуарлар қурилиб, жорий йилнинг февраль ойида ишга туширилди.

Таъкидлаш жоизки, аҳоли ўртасида юқумли ошқозон-ичак касалликлари тарқалишининг олдини олишда тиббиёт ходимлари ўтказаётган тадбирларнинг ўзи етарли эмас. Бу касалликларнинг олдини олиш масаласи биринчи навбатда ҳокимликлар, коммунал хўжалик идоралари, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш корхоналари, савдо ташкилотлари, ички ишлар бошқармаларига ҳам тааллуқлидир.

Ҳозирги кунда очиқ сув ҳавзаларини хўжалик ва маиший оқава сувлар билан ифлосланиши давом этаётганлиги, аҳоли яшаш жойларидан, маҳаллалардан чиқиндилар ўз вақтида олиб кетилмаслиги, ариқ ва анҳорларда, фавворaларда оммавий равишда чўмилиш, деҳқон бозорларида, транспорт бекатларида, одамлар кўп тўпланадиган жойларда, номаълум шароитда тайёрланган таомларни сотиш кўпайиб бораётганлиги шаҳардаги эпидемиологик вазиятга салбий таъсир кўрсатмоқда. Қатор халқ хўжалиги иншоотлари, ташкилот ва муассасаларнинг мутасадди раҳбарлари эса юқумли ошқозон-ичак касалликларининг олдини олишга қаратилган тадбирларни бажарилишини таъминламаяптилар. Масалан, Бектемир туманидаги артезиан сув иншоотлари «Сувсоз» тресги қарамоғига ўтказилмаганлиги сабабли туман аҳолисининг 60 фоизига берилаётган ичимлик сувининг сифати трест томонидан мунтазам назорат қилиб борилмайди.

Очиқ сув ҳавзаларининг санитария ҳолати талаб даражасида эмас. «Жарариқ», «Салор», «Қорасув», «Бўрижар», «Ракат», «Кайковус» каби анҳорларнинг қирғоқларида ишлаб чиқариш корхоналари, хусусий хонадонлар жойлашган бўлиб, уларнинг оқава сувлари ушбу очиқ сув ҳавзаларни мунтазам ифлослантириб келмоқда. Анҳорлардан лабораторияда таҳлил қилиш учун олинган сув намуналари санитария ўлчов талабларига жавоб бермаслиги ҳолларига дуч келинмоқда. Очиқ сув ҳавзалари қирғоқларида инспекторлик йўлларини ташкил этиш борасида санитария-эпидемиология хизмати томонидан туман ҳокимликларига, қатор йиллар мобайнида берилган таклифлар эътиборсиз қолиб келмоқда.

Вилоят ва шаҳар сув хўжалиги бошқармалари анҳорлар туби ва қирғоқларини тозалаш, ободонлаштириш каби тадбирларни талаб даражасида бажармаяптилар. Сув ҳавзаларини тозалаш натижасида йиғиладиган турли хил чиқиндиларни қирғоқ бўйларидан ўз вақтида олиб чиқиб кетиш ташкил қилинмаган. Бундан ташқари шаҳар ҳудудида аҳолидан йиғиладиган кундалик маиший чиқиндилар ҳам ўз вақтида олиб кетилмаяпти. «Махсустранс» автокорхоналарининг моддий-техник базаси улардаги транспорт воситаларининг ҳамда аҳоли мавзеларида чиқиндиларни йиғиш учун қўйилган қутилар ва махсус майдончаларнинг сони ҳозирги кун талабига жавоб бермайди. Натижада шу кеча-кундузда ҳар бир туман ҳудудида 10-25 тадан жойларда чиқиндилар бир неча кунлаб йиғилиб қолмоқда. Шаҳардан чиқадиган чиқиндиларни қайта ишлайдиган завод қуриш муаммоси бир неча йилдан бери ҳал этилмаяпти. Шаҳар чиқиндихонасининг узоқ масофада (Олмалиқ йўлида, шаҳардан 35 километр узоқликда) жойлашганлиги сабабли турли хил корхона ва ташкилотлар томонидан айрим ҳолларда чиқиндилар Ҳалқа йўли бўйларига тўкиб кетилмоқда.

Аҳолининг юқумли ошқозон-ичак касалликлари билан касалланишида номаълум шароитда тайёрланиб, санитария талабларига мутлақо жавоб бермайдиган шароитларда бозор ва кўчаларда сотилаётган ҳар хил овқатлар, айрон, қимиз каби чанқовбосди ичимликлар ҳам асосий омиллардан бири бўлмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, туман давлат солиқ назорати инспекциялари айрим ҳолларда шахсий меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи фуқаролар, озиқ-овқат маҳсулотларини тайёрлаш ва сотиш учун патент бераётганларида санитария — эпидемиология хизматининг рухсатномасини талаб қилмаяптилар. Натижада кўпчилик шахслар, тиббий кўрикдан ўтмасдан, уйда тайёрланган таомларни, чанқовбосди ичимликларни санитария қоидаларига зид шароитларда сотишмоқда. Таъкидлаш жоизки, «Тошкенттаом» концерни томонидан аҳоли гавжум жойларда, бозорларда чанқовбосди ичимликлар билан савдо қилувчи шохобчалар сонини кўпайтирилмаётганлиги ҳам айрон, қимиз каби ичимликларнинг кўплаб сотилишига сабаб бўлмоқда.

Шаҳар аҳолиси ўртасида юқумли ошқозон-ичак касалликлари бўйича эпидемиологик вазиятни соғломлаштириш учун бир қанча муаммолар ижобий ҳал қилинса, айни муддао бўлур эди. Хусусан янги ташкил қилинаётган мавзеларга, Тошкент вилоятидан шаҳар тасарруфига ўтган ҳудудлардаги махсус транспорт воситаларида тоза ичимлик сувини мунтазам етказиб бериш, ҳокимликлар раҳбарлигида анҳорлар бўйича инспекторлик йўлларини босқичма-босқич ташкил этиш бўйича режа ишлаб чиқиб, уни бажаришга киришиш, ёз мавсумида аҳоли яшаш жойларидан, маҳаллалардан кундалик маиший чиқиндиларни ўз вақтида олиб чиқиб кетиш учун туман ҳудудларида жойлашган ишлаб чиқариш корхоналарининг транспорт воситаларини жалб қилиш ва ҳоказо. Шунингдек аҳоли яшаш мавзеларида, маҳаллаларда хонадонлардан 20 метр масофада ва 100 метрдан узоқликда бўлмаган ерларда чиқиндиларни йиғиш учун, қўшимча равишда махсус майдончалар ташкил қилиб, уларни жиҳозлаш ҳамда етарли миқдорда темир қутилар қўйиш, маиший чиқиндиларни қайта ишлаш тажриба заводини таъмирлаб, ишга тушириш ва янги завод қуриш масаласини ҳал этиш, одамлар гавжум жойларда, бозорларда, шоҳ кўчаларда номаълум шароитда тайёрланган айрон, қимиз каби турли хил чанқовбосди ичимликлар ва таомлар сотишни тaъқиқлаш ҳам ижобий натижалар беради. Ўз навбатида бозорларда, транспорт бекатларида ва бошқа аҳоли кўп тўпланадиган жойларда чанқовбосди ичимликлар билан савдо қилувчи шохобчалар сонини кескин кўпайтириш, чўмилиш учун махсус ажратилмаган очиқ сув ҳавзаларида, ҳовузларда, фаввораларда чўмилишни тaъқиқлаш каби тадбирлар кечиктирилмай бажарилиши лозим бўлган вазифалардандир.

Суннат МУҲАМЕДОВ.
Тиббиёт фанлари доктори, профессор.
Абдулла МИРЗАЕВ,
Тошкент шаҳар Бош давлат санитария врачи.

Ўзбек адиблари — «Оқшом» учун

Омон МУХТОР,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби

ТЕПАЛИКДАГИ ХАРОБА

(Романдан парча)

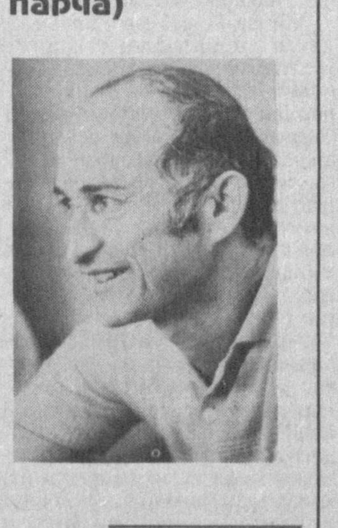

Таниқли адиб, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Омон Мухтор «Тепаликдаги хароба» номли янги романини ёзиб тугатди. Бу — «Минг бир қиёфа» ва «Кўзгу олдидаги одам» романларидан кейинги, «Тўрт томон қибла» трилогиясининг якунловчи қисмидир. Романда халқ тарихи, тарихдаги инсон қисмати қаламга олинади. Бугун шу асардан олинган парчани эътиборингизга ҳавола этмоқдамиз.

Кун ёришаётганида у қўналғани орқада қолдирган, тўқайзорга шўнғиган эди.

Унга тўғри қибла тарафга қараб бирон соат юрсанг, катта йўлга чиқиб оласан, кейин ишинг осон кўчади, дейишган эди. У катта йўлда қандайдир улов топилса миниб, Бозор деган жойга етиб бориши, у ердан автобусдан шаҳарга жўнаши керак! — шуни мўлжаллаган эди.

Аслида, тўқайзорни ораламасдан, катта йўлга қўналға олдидан ўтган тупроқ йўлдан юриб ҳам чиқса бўларди. Лекин бу йўл айланма, тўрт-беш ҳисса узоқ, бунга унинг сабри етмаган эди. Мева ташигани уч кунда бир қатнайдиган юк машинасида осонгина бозоргача етиб олса ҳам бўларди. Аммо машина кеча эрталаб келиб кетган, икки кун кутишга унинг, айниқса, сабр-бардоши йўқ эди... Тунда хотинини туш кўрган, ўрнидан сапчиб туриб, мени осса оссин, бўлди, кетаман, деган қарорга келган эди.

Мана, энди тўқайзорда судралиб бормоқда, бироқ орадан аллақачон уч-тўрт соат ўтиб, қуёш борлиқни ёндира бошлаганига қарамай, тўқайзорнинг негадир охири кўринмаётган эди.

Адашдими, бошқами — барибир, у — елкасида тугун, қўлида халта, — ҳамон қибла тарафга қараб, азобланиб олдинга сурилмоқда; бу жойлар — номи боғ бўлгани билан — дарахтлар ғовлаб тиқин ўсган ёввойи ўрмонзордан баттар; ўрмонда юриш мумкин, бу ерда йўл топиш ўлимдан қийин. Бош устида — рангсиз осмон; қаршингда — битта-яримта симёғочга ўхшаб қаққайган дарахт. Бўйи-бастинг юнон ҳайкалларидек бўлган тақдирда ҳам, тўқайзорда кўмилиб-йўқолиб кетасан.

Қитирлаб-шитирлаган илонми, қорақурт, тулкими, қуён?! Визиллаб-чириллаган минг хил товуш. Оёқ остида, атрофда ўрмалаб-ғимирлаб юрган нима — ажратолмайсан. Пашша, чумоли чаққани — гўрга; аллақандай зарралар унинг юзи, бўйни, қўл-оёқларига чиппа ёпишган; кўзлари ачишиб, бутун бадани қичимоқда эди.

Турли насл, турфа ранг-тусдаги қушлар, арилар, капалаклар гоҳ тўқайзорга шўнғиб, гоҳ шошганча ҳавога кўтарилишади. Уларнинг барини ҳаммадан кўпроқ тўқайзордаги одам ҳуркитиб, безовта қилгандек...

У йўл қисқариши ўрнига узайгандан узайиб бораётганига ажабланмоқда, шунинг баробарида, гўёки ҳаётида кўрган бутун хасталиклар вужудида қайтадан қўзғолиб, олдинга босгани сайин лоҳас бўлмоқда эди.

Ҳар дам-ҳар дамда ўзича, беихтиёр:

— Мастуржон! Мастур! — деб инграиар эди.

«Мастуранинг кўзи ёридими?! Қутулиб олдими?! Ким?! Ҳозир она қайси ҳолда-ю боласи қайси ҳолда?!»

«Илк дафъа оталик насиб этаётган ёки этган Мирза Ғолибнинг уйидан узоқда, аллабир ёқларда тентираб юргани инсофданми?! Боргач, Мастуранинг юзига қайси кўз билан қарайди-ю вақти келиб улғайган фарзанди юзига қайси кўз билан қарайди?!»

Тунда кўрган туши унинг хаёлида қотиб қолган эди.

Эмишки...

Бир томон — осмонга тик санчилган тоғ. Иккинчи томон — қалин қамиш ўсган кўл.

Шу икки ўртада у ҳолсизланиб, кўксини ерга бериб ётибди.

Кўлда қамишларни оралаб, қандайдир ораста қайиқ сузиб бормоқда. Қайиқда — Мастура. Юзини буриб, унга негадир тескари ўтирибди.

У қўлини сувга солганча юзини чайиб, ўрнидан сапчиб тургиси, қайиқ сари отилиб, қайиқни тутгиси келмоқда. Аммо ётган жойида, сувга қўл чўзишга ҳам мажоли етмаябди...

Қўналғани орқада қолдириб, тўқайзорга қадам қўйганидан буён Мирза Ғолибнинг кўнгли ғаш, шундай бир хаёл уни эзмоқда эди:

Мабодо идорадан вақтида унинг ўрнига одам юборишиб, у бемалол уйига қайтаверса, олам гулистон эди! Рухсат текканидан, унга ҳеч ким ҳеч нарса демас; орада ноқулайлик, эътироз бўлмас эди! Ҳозир-чи? Шаҳардан у билан бирга ҳашарга келган қирққа яқин киши инқиллаб-синқилламасдан, бўйинларига юкланган вазифани бажариб юришганида, унинг ўз ташвишини ўйлаб, яна шартта шаҳарга йўл олгани, албатта, яхши эмас. Ҳашар — тўй; буни тушуниш керак! Кўпчилик — жамоа, деган гап; ҳисоблашишга мажбурсан! Ахир, сендан бошқа йигитларнинг ҳам уйи, хотинчаси бор... Мирза Ғолиб инжиб-эркалик қилганга ўхшаб турибди! Лекин... Лекин...

Дунёда бир одам бахтли бўлмас экан, ҳар қандай жамоанинг падарига лаънат!

Шу тўғрида у хаёлга чўмган эди.

«Менинг кутилмаганда осойишталигим бузилиб, шу кунларда бу ўпқонга тушишим шартмиди?! Қаёқдан ҳам бундай чигал шароит, бемаъни савдога йўлиқдим?! Худойим, бундан бўлак мен учун имтиҳонинг йўқмиди?!»

Энди ярим кун ўтиб, қуёш тик қадала бошлаган эди. Айни ёз. Борлиқ аланга ёқиб, жонзотки бор, қозонига солганча, қовурмоқда.

Бироқ Мирза Ғолиб асабийлашиб-қайсарланиб, тўқайзорни бирдек чангитмоқда. У ўнгу сўлга оғмасданми ёки оғиб-бекорданми, назарида, минг йил азобланиб йўл босганидан, ниҳоят тинка-мадори қуриган; ҳаётида юз берган хасталиклар энди дам сайин олдингидан кўпроқ хуруж қилиб, унинг қорни, биқини, оёқлари, боши симиллаб оғримоқда эди. Шу боисдан, у дам сайин ўз-ўзидан ҳам, идорадагилардан ҳам кўнглида норозилик туймоқда эди.

«Одам эмас экансиз, Мардонқул ака! Ахир, сиз минглаб кишининг бошида турибсиз. Халқ оғзингизга қарайди! Субут деган нарса қаёқда қолди?! Сиз хўжайин эмас, оддий қулсиз. Катталар кўзига жавдираб қараб, хавотирда яшайсиз... Жамоа, деяпмизми?! Қуллар, демайсизми? Мен ҳам қулман... Ҳаётим, бисотимда йўқотадиган арзирли ҳеч вақо йўқ-ку, сиздан, кўпчиликдан, бутун дунёдан қўрқиб яшайман! Бўлмаса... аввалдан бу ерга келмас, келган тақдирда ҳам, сизнинг гапингизга лаққа ишониб, роппа-роса йигирма кун қўл қовуштириб турмас эдим! Аллақачон ўз йўлимдан кетаверар эдим...»

Ҳозир, айниқса, Мирза Ғолиб, идорадан ўртоқлари — Тенглашми, Ҳакимжонми — нега, мана, биз бормиз, сен кетавур, деб уни эслаб, тезда етиб келишмаганига тушунмаётган, кўнглида уларни кечирмаётган эди! Булар менинг аҳволимни ҳис этишлари керак эди; булар менга дўст эмас экан, деб ўйламоқда эди. Шу кунлар агарда Тенглаш билан Ҳакимжон эмас, Лутфулла бўлганида, мени бу ҳолга ташлаб қўймас эди, деб ўйламоқда эди... Лутфулланинг болаликдан бирга ўсгани, Тошкентга бирга келиб, ўқишга киролмай қайтиб кетгани, кейин аскарликка жўнагани — барчаси унинг хаёлида жонланган эди...

Тўқайзорда Мирза Ғолиб шу тахлит судралиб бораётиб, бехосдан тўхтади.

(Давоми 4-бетда).

Кўргазмалар

МИСР БОЛАЛАРИМИЗ НИГОҲИДА

Шаҳримиздаги Республика болалар ижодиёти марказида Мисрнинг Тошкентдаги элчихонасига қарашли фан ва таълим маркази билан ҳамкорликда «Миср — ўзбекистонлик болалар нигоҳида» деб номланган кўргазма очилди. Фан ва таълим маркази Мисрнинг бой тарихи, маданияти ва санъати билан ҳамшаҳарларимизни яқиндан таништириш мақсадида кўплаб кўргазма ва турли тадбирлар ўтказмоқда.

Миср Араб Республикасининг Мустақиллик кунига бағишлаб ўтказилаётган кўргазма ҳам шулар жумласидандир. Болалар ижодига мансуб санъат асарларининг кўрик-кўргазмаси очилишида Миср Араб Республикасининг Ўзбекистондаги элчиси Абдулғани Муҳаммад Абдулғани ҳозир бўлиб, ушбу тадбир бой тарихга эга бўлган икки мамлакат ўртасидаги маданий алоқаларни янада мустаҳкамлаши ҳақида гапирди. Шунингдек, болалар ижодиёти марказининг директори С. Шодиева, Ўзбекистон халқ рассоми Рўзи Чориевлар ҳам кўргазманинг аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтдилар.

Бир ой давом этадиган кўрикда ҳар қандай санъат ошуфтаси қатнашиши мумкин. Кўргазмага қўйилган асарлар ниҳоятда ранг-барanглиги билан диққатни тортади. Унда эртаклар диёри бўлмиш Мисрнинг болалар тасаввуридаги эҳромлари, обидалари ва табиат манзаралари акс этган. Бундан ташқари, кичик ҳайкалчалар, мисгарлик буюмлари ҳам меҳмонлар, кўрик ташкилотчиларининг таҳсинига сазовор бўлмоқда. Кўрик-танлов ниҳоясида энг яхши деб топилган асарларнинг муаллифлари тақдирланиб, уларнинг ишлари Қоҳирада очиладиган халқаро кўргазмада намойиш этилади.

Бобур ҲАКИМОВ.

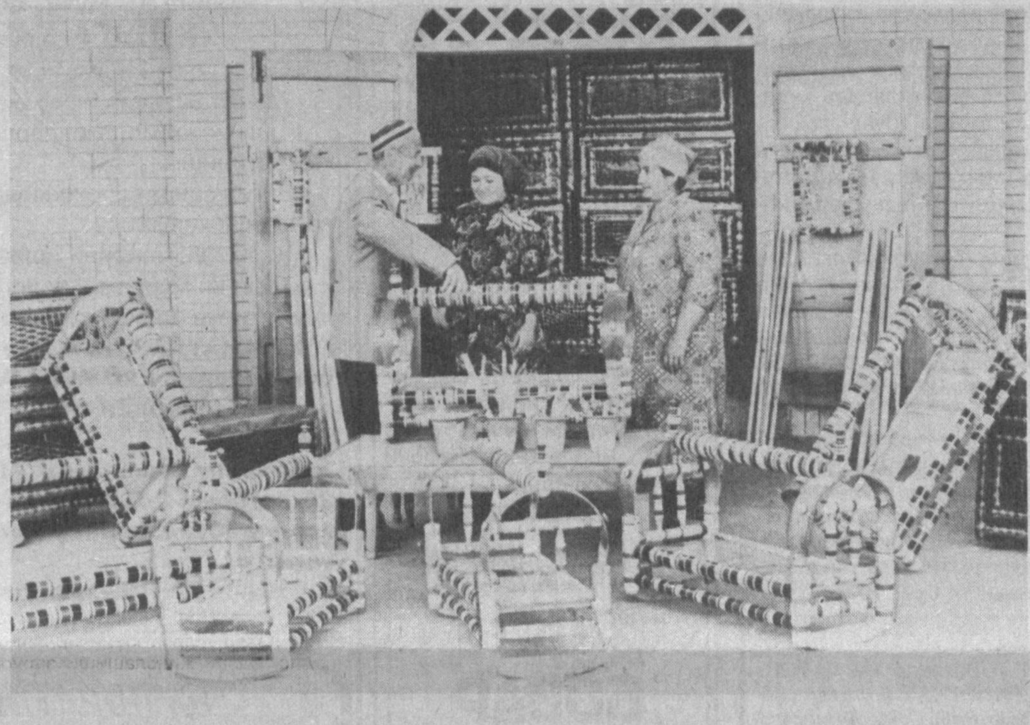

Чорсу бозоридаги миллий буюмлар растаси пойтахтимизда ана шундай жиҳозлар билан савдо қилувчи ягона шохобчадир. Бу ердаги буюмлар ўзининг бежирим ва чиройли ишланганлиги билан харидорлар диққатини ўзига жалб этади.

СУРАТДА: бешикчи Раъно Ҳакимова ҳамда сандиқчи Вилоят Йўлдошевалар тайёр маҳсулотни кўздан кечиришмоқда

Козим Ўлмасов олган сурат.

Ёрқин сиймолар

НАЖМИДДИН КУБРО

Шайх Нажмиддин Кубро халқимиз маданияти ва тарихида ўчмас, порлоқ бир юлдуздир. У 1145 йилда Хивада таваллуд топди. Аввал Хоразмда, сўнг Миср ва Табризда ўша даврнинг машҳур алломалари ҳузурида дарс ўқиди. Умр бўйи илму ҳақиқатга интилиб, улуғ сиймо, комил устоз бўлиб етишди. Мажидиддин Бағдодий, Фаридуддин Аттор, Баҳовуддин Нақшбанд каби буюк шоир ва воизлар унинг мактабида таҳсил кўришди. У «Шайхи Валитарош», яъни авлиёлар етиштирувчи шайх номи билан бутун Шарққа машҳур бўлди. 1221 йил ёзида мўғул қўшинлари Урганчни қуршаб олишди. Муҳаммад Хоразмшоҳ пойтахтни ташлаб қочди. Чингизхон шайх Нажмиддинга омонлик бериб, унга ўз қариндошлари билан шаҳарни тарк этишни таклиф қилди. Лекин Нажмиддин Кубро босқинчиларининг бу таклифини қатъиян рад этди. «Шу тупроқда туғилибмиз, шу тупроқда ўламиз!» — деди Нажмиддин Кубро. Эртасига кўз кўриб, қулоқ эшитмаган воқеа содир бўлди. Етмиш олти ёшли, мункиллаб қолган шайх Нажмиддин халқдан лашкар тузиб, қўлига найза олиб, ўзи лашкар бошида туриб, Урганч халқини жангга олиб кирди.

Шайх Нажмиддин Кубро нафақат алломаи замон ва ажойиб ватанпарвар, балки асл, оташнафас шоир ҳам эди. Азиз оқшомхонлар, келинг, унинг рубоийларини биргаликда ўқийлик, буюк бобомизни ифтихор билан ёдга олайлик.

РУБОИЙЛАР

Ишқ азоби хаста дилга дард бўлғай,
Дард чеккан кишининг дили мард
бўлғай.
Ишқинг оташида ёнадур жоним,
Ўзгага бу дўзах балки сард бўлғай.

*

Дил шу қадар шайдоу биз фарзонамиз,
Дилни тарк этмас ул дилбари
жононамиз.
Ишқ шароби ҳаммага қуйилган онда,
Жигар қонига беланди бизнинг
паймонамиз.

*

Ишқинг шаробидан ичиб дил маст
бўлди,
Фироқинг азобидан кўп паст бўлди.
Тутди қўлимдан ёр, забардаст бўлди,
Йўқ эди бу жоним, яна хаст бўлди.

*

Ул бодани ичмайманки хушёр қилур,
Маст бўлмасам мени нима бедор
қилур.
Ёруғ жамолингни кўрмоқ басдур менга,
Йўқлигу борлик мени кўп бедор қилур.

*

Васлинг дилга бир чироқ, охири тун,
Кўзларни ёнур фироқ, охири тун.
Сочинг қаро тун, лек охири кундуз,
Юзинг қуёшдай порлоқ, охири тун.

Форсийдан Баҳриддин ТУРҒУНОВ таржимаси.

Хушовоз хонанда Клара Юнусова ҳали ёш бўлишига қарамасдан эл назарига тушиб улгурган санъаткорлардан. Ҳозирда у Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси театр жамияти қошидаги «Кўҳинур»дастасида хизмат қилмоқда.

Дилкаш суҳбатлар

«ҚУВОНЧ БАХШ ЭТСА ДЕЙМАН...»

— Клара опа, санъат дея аталмиш улкан даргоҳга қачондан бошлаб кириб келгансиз?

— Санъат оламига болалигимдан шайдоман. Аслида ҳам оиламиз санъатсевар оила бўлгани учунми, қўшиқ айтиб рақсга тушиш менинг жону дилим эди. Сўнгра Тошкент хореография билим юртининг халқ рақси гуруҳида таҳсил олдим. «Баёт» студиясини биринчи даражали диплом билан якунладим. Турли кечалар, мусиқий дастурларда қўшиқлар ижро этардим. Уларни ёқтириб қолишди шекилли, 1978 йили мени М. Қориёқубов номидаги ўзбек Давлат филармониясига ишга таклиф этишди. Шундай қилиб, «Гўзал» дастасида иш бошладим. Кейинчалик эса Самарқанд шаҳридаги мусиқа билимгоҳига таклиф этишди.

— Кимларни ўзингизга устоз деб биласиз?

— Муҳаммаджон Мирзаев менинг устозим бўладилар. Ундан ташқари онамлар Малоҳатхон Абдусатторова Муқимий номли театрда лапар айтардилар. Амаким Ўзбекистон халқ артисти Ориф Қосимовларнинг ҳам менинг санъатга кириб келишимда жуда кўп меҳнатлари синган.

— Ҳозирда қайси қўшиқлар устида ишлаяпсиз?

— Миллий халқ қўшиқларини эстрада йўлида, янги талқинда ижро этмоқдаман. Бу мухлисларимга жуда маъқул келмоқда. «Аразлаб кетди ёр», «Отмагай тонг», «Оналар», «Муножот» каби қўшиқларни янгича сайқаллаганимизда янада жозибадор оҳангга эга бўлди. Муҳаммаджон Мирзаев куй басталаган, Тўроб Тўла шеъри билан айтиладиган «Сўйла, танбур», Ориф Қосимов мусиқаси билан айтиладиган «Мастона - мастона» ва бошқа бир қанча қўшиқларим чет эл сафарига чиққанимизда, кўпчиликка жуда маъқул келганди.

— Мусиқий сафарлар ҳақида нималар дея оласиз?

— Шарқий Европа давлатларидан Болгария, Чехословакия, Югославия республикаларида, улардан ташқари Бирлашган Араб Амирликлари, Жазоир ва бошқа кўпгина давлатларда сафарда бўлганман. Она Ўзбекистонимизнинг барча вилоятларида ҳалқимизга хизмат кўрсатдик. Қаерда бўлмай юртимиз санъатини намойиш этиб, инсонларга қувонч бахш этишдан жуда кўп завқланаман.

— Янги қўшиқ устида ишлаётганингизда нималарга эътибор берасиз?

— Қўшиқнинг маъносига асосий эътиборни қаратаман. У халққа ёқадими йўқми, халқнинг юрагига сингармикан, дея кўп ўйлайман. Айтмоқчи бўлган қўшиқ ўзимга ёқсагина уни ижро этаман. Эндиликда бастакорлар Анор Назаров ва Алишер Расуловлар билан ижодий ҳамкорлик қилмоқчимиз.

— Қўшиқчи услуби ҳақидаги фикрингиз...

— Ҳар бир қўшиқчининг ўзига хос услуби мавжуддир. Тақлид санъатга мутлақо зиддир. Менинг ўз овозим, ўз ижодим халқимизга манзур бўлса, бундан фақат мамнунман. Аммо баъзан яхши кунларда, тадбирларда мухлислар у ёки бу хонанданинг қўшиғини ижро этиб беришимни сўрашса йўқ демайман.

— Санъат сизнингча нима?

— Санъат — бу муҳаббат. Санъатсиз ҳаётни тасаввур этиш қийин. Шукрки, халқимизнинг етти ёшдан етмиш ёшгача барчаси санъат ихлосманди. Буни ҳам тангри берган инъом деб атасак муболаға бўлмас.

— Ҳали ёш бўлишингизга қарамай сизнинг шогирдларингиз бор дейишади...

— Бу рост. Шогирдларим бор. Юлдузмасману, лекин овози, санъатга ихлосини ҳисобга олиб шогирдлар ҳам тайёрламоқдаман. Истагим бастакорларимиз етишиб келаётган ёш истеъдодларга кўплаб қўшиқ ёзишса, айни муддао эди.

— Оилада бека, она, ҳам санъатнинг сермашаққат йўли сиз учун оғир эмасми?

— Оғир, лекин мароқли. Турмуш ўртоғим шифокор, қизим Гулруҳ «Совға» кўрсатувини олиб боради. Улар билан жуда бахтиёрман.

— Ҳар кимнинг дилида тилак ва орзуси бўлади...

— Мухлисларга манзур буладиган, олтин меросимиздан жой оладиган қўшиқлар яратиб, тасмага туширсам, деяман. Фарзандимни вояга етказиб, тарбиялаб, бахтли қилсам, турмушимиз тинч бўлса дейман. Ахир бу ҳар бир онанинг орзуси эмасми.

Назокат УСМОНОВА суҳбатлашди.

Энг афзали — тотувлик

САБАНТЎЙ — ШОДОН ТЎЙ

Шаҳримизда фаолият кўрсатаётган татар миллий-маданий маркази республикамизда истиқомат қилаётган татарларнинг маънавий қадриятлари, урф-одатларини сақлаш, миллатдошларни бирлаштириш ишига бошқош бўлиб келмоқда. Бу татар тили курсларининг очилиши, ўз халқининг тарихи ва маданияти билан ёшларни таништириш, уларнинг ижодий салоҳиятларини ривожлантириш ҳамда бошқа минтақаларда истиқомат қилаётган татар ёшлари билан дўстлик алоқаларини йўлга қўйиш орқали амалга оширилмоқда.

Татар маданий маркази яқинда Яккасарой туман ҳокимлиги билан ҳамкорликда Бобур номли маданият ва истироҳат боғида анъанавий татар миллий байрами Сабантўй ўтказди. Ушбу байрамга жуда кўплаб меҳмонлар келди.

Тадбир давомида болалар ўртасида асфальтга чизилган энг яхши сурат, иқтидорларни излаймиз, миллий таомларни энг мазали тайёрлаш ҳамда ёш татар рассомларининг кўрик-кўргазмалари бўлиб ўтди. Меҳмонларда айниқса миллий кураш, тош кўтариш, қопда югуриш, қошиқ билан чопиш, арқон тортиш, баланд ва силлиқ дорга тез тирмашиб чиқиш мусобақалари катта қизиқиш уйғотди. «Ёшлик» халқ дастаси, миллий-маданий марказлар бадиий ҳаваскорлик жамоалари ижросидаги ўзбек, бошқирд, татар тилидаги ўйин-кулгилар, ҳазиллар, қўшиқ ва рақслар байрамга ўзгача файз бағишлади.

Аҳад МИНГУЛОВ.

(Давоми. Боши 3-бетда).

Тўқайзор тугамаган; у катта йўлга ҳам чиқиб олмаган эди.

Бироқ унинг рўпарасида ўрмонзор ичидаги сайҳонликка ўхшаш катта бир майдон очилган эди.

Майдон ўртасида — тўнтарилган қозондек дўппайиб турган тепалик.

Тепалик устида — бузилган бир-икки иморат; улар орасида бузилмаган бир уй, лекин бу ҳам хароба — ғиштлари тўкилиб, захдан кўкариб кетган.

Мирза Ғолиб этакдан тепаликка тараддудланиб-ҳорғин кўз ташлаганича, оёқ остида сочилиб ётган катта-кичик тошлардан бирига келиб ўтирди. У биринчи навбатда ўзининг аламдийда-абгор жисми-жонига жилла ором бермоқчи; нафас ростлаб олмоқчи эди. Шунинг баробарида, уйдан кимдир чиқса ёки уй олдида биров кўринса, катта йўлга қандай чиқиш тўғрисида сўрашни ўйлаётган эди.

Афтидан, бу уй ҳам, деворларида янтоқ яйраб ўсганига қарамай, «уммондаги ороллар»дан бири эди. Аммо харобанинг ёрдамчилар учун одатдаги қўналғами, овчилар оромгоҳими ёки қўриқхона хизматчиларидан кимнингдир турар жойими эканлигини айтиш қийин эди.

шиб, эшикни тақиллатди.

Ичкаридан ҳеч ким жавоб бермади.

Зарб билан; қаттиқроқ тақиллатди.

Яна жавоб бўлмади.

Мирза Ғолиб эшикни туртган эди, шиғ этиб очилди.

Торгина даҳлизда деворда осиғлиқ, чанг босган эски бир пўстин, анчадан буён сув кўрмай ичи оқариб қолган иккита челакдан бўлак нарса йўқ эди.

Мирза Ғолиб хонага кирди.

Хона тўрида қандайдир олачалпоқ парда тортилган эди.

Дераза остида — бир нечта сопол кўза, лаган, коса.

Ўртада — пастак хонтахта.

Девор томонда — тахта-тўшак.

Мирза Ғолиб шошмасдан қўлидаги, елкасидаги юкни хонтахта устига қўйганича, қайтиб ташқарига чиқди.

У, ахир, кимдир келиши керак-ку, деб ўйлаб, интиқ кута бошлади.

Ҳадеганда ҳеч ким келмади.

Мирза Ғолиб бир кўнгли бу ерда имиллаб вақтни ўтказиб ўтирмай, яна йўлда давом этаверишни ўйлади. Лекин кун қариб, қуёш энди уфққа ёнбошлаган, тўқайзорга ўзини шунчаки уришда маъно кўринмаётган эди. Бунинг устига, унинг қанчалик ичи пишаётган бўл-

ТЕПАЛИКДАГИ ХАРОБА

(Романдан парча)

Қандай бўлмасин, Мирза Ғолибга бино шаҳардаги бир кунлари ўзи ётган касалхоналарни эслатган эди.

Унинг болалик, илк ёшлик йиллари дард нима, беморлик нима — билмай ўтган; бундан беш йил муқаддам дабдурустдан, — кўчада кетаётиб қоқилиб тушган кишидек, — у жисми-жони борлиги-ю, улар оғриши мумкинлигини англаган эди. Ўшанда Мирза Ғолиб бир йилда икки марта «қоқилган», худонинг касали кўплиги, одамлар нақадар оғир шароитда даволанишаётганининг ҳам гувоҳи бўлган эди!

Дастлаб Мирза Ғолибни бир қаватли пастак иморат, торгина йўлак, етти-саккизта хонадан иборат касалхонага ётқизишган эди. Пахта пайти, лекин негадир одам ёғилган, хоналарда камида йигирматадан киши ётар эди. Бу — инсон шифо топадиган даргоҳдан кўпроқ қатағон даврларидаги қамоқхоналарни эслатарди.

Иккинчи марта у каттароқ касалхонада ётган, бироқ буниси ҳам олдингисидан кескин фарқ қилмас эди. Ғиштдан тикланган икки қаватли бинонинг деворлари увадаланиб-тўзиган. Тепада зангор кичик бир қубба; одамлар аслида бу ер черков учун қурилган, дейишар эди. Уруш йилларими, бир пайтлар бу ерда казарма ҳам жойлашган экан. Бино борасида яна, буни шведлармми-олмонликлармми қурган, деган гапни ҳам айтишарди... Бу касалхонада, ҳар қалай, хоналарда беш-олтитадан одам ётар эди. Лекин кана, сувараклар — майли, сичқон, каламушлар бемалол сакрабўйнаб юришар эди. Улардан биров ҳазар ҳам қилмасди! Эркак-аёл ташқари чиқадиган, ўзини эплайдиган хона — бир. Қўл ювгичда идиш-товоқ ювилар, таҳорат оладиган кексалар оёқларини ҳам кўтариб юваверишар эди...

Ўшанда Мирза Ғолиб ҳам орадан икки йил ўтиб, бундан қаттиқроқ «қоқилиши», йиқилишини билмас, қисматида бундай кун ёзуғлиқ эканлигидан бехабар эди! Бу гал у руҳи чўкиб, юрагида лапиллаётган шам сўна бошлаб, шундай ҳолатга тушган эдики... Унинг ҳамон буни эслагиси ҳам, бу ҳақда ўйлагиси ҳам келмас эди!

Мирза Ғолибга умуман, баҳона қидиргандек, бирон жойда соғлом эмаслигини пеш қилиш — ёт; унинг учун бу — йигит кишига номуносиб эди. Идорада ҳам, кундалик ҳаётда ҳам у ишдан-ташвишдан ўзини четга олмайди! Мана, шу кунлар ҳам Мастурадан хавотирланиб, аввалдан унга нисбатан номардлик қилинмаса, Мирза Ғолиб қанча ҳашар бўлса, миқ этмай юраверар эди...

Қуёш зўр бериб, осмон танобини тортмоқда.

На паст, на тепаликда бирон одам қораси кўринади.

Мирза Ғолиб гўёки бўм-бўш олам билан юзма-юз қолгандек эди!

У ўтирган ўрнидан узилиб, энди тепаликка кўтарилишга шаҳдланган эди...

Қаёқдандир пайдо бўлган — юнги пахмайган айиқдек ит тепаликдаги бино эшигида уймалаша бошлади.

Мирза Ғолибнинг, тўқайзорда судралаётиб, ҳаммаёғи шилиниб қонаган; усти ҳам бир ҳолда эди. Гадойга ўхшаган бу намойишда ҳар қандай қобил ит ҳам сенга ташланади, деган хаёлга борди. Аммо вақт ўтмоқда; унинг бошқа иложи йўқ эди. Муттаҳам-ўғридек бунча итдан қўрқмасанг, деб ўз-ўзидан кулиб, у қўлига калтак олганича, ҳассадек суянган бир қўйда тепаликка кўтарила бошлади.

Йўқ, ит унга ташланмади.

Аксинча, тепаликнинг бошқа томонидан пастга эниб, харобадан орқа тарафга қараб кетди.

Мирза Ғолиб бинога яқинла-

масин, йўл босадиган кучи ҳам, ҳафсаласи ҳам қолмаган эди. У ҳозир уммонда қўлига илинган тахтага ёпишиб олган кишини эслатарди.

Кун зое кетганига беихтиёр ўкиниб, хонага кирганида, олачалпоқ пардага кўзи тушиб, ҳар хил ашқол-дашқоллар ётган бўлса керак-да, деган гап хаёлидан кечди. Шу билан бирга, демак, бу эгасиз, ташландиқ жой экан, деган хаёлга ҳам борди.

У мана энди чидамсиз даражада очиққан, чанқаганини пайқади.

Қўналғадан чиқаётиб, қўлидаги халтага уч-тўрт кесим нон, бир нечта олма солиб олган эди. Тезда бозорга етиб бораман, деб ўйлаганидан, ҳар эҳтимолга қарши шундай қилган; бошқа бирон нарса олишни хаёлига ҳам келтирмаган эди. Саҳари-мардонда бунинг имкони ҳам йўқ эди.

Тахта-тўшак четига ўтириб, халтадан бир кесим нон, иккита олма олганича, шошмасдан кавшана бошлади.

Шу аснода, Мастура ҳозир туғруқхонадами, уйдамикан, тинчмикан, нима қилаётган экан, деб ўйлади.

Кейин, Бош раҳбарни эслади.

Кейин, Тенглаш билан Ҳакимжонни ҳам эслади.

Яна Лутфулла унинг ёдига тушган эди...

Лутфулла — Мирза Ғолибнинг дўсти; Мирза Ғолиб ҳам унга дўст эди.

Лекин улар бир кўчада ўйнаб-ўсган, бирга ўқиган бўлишса ҳамки, Мирза Ғолиб Лутфуллага «кечроқ» аҳамият берган; юрагида унга нисбатан аста-секин меҳр уйғонган; мана, энди бу меҳр азобга айланган эди...

Лутфулла аввалдан — хаёлпарастми, фидойими?! — бошқача эди. Дейлик, кўчада кетяпти. Совуқ. Бир чеккада дийдираб ўтирган тиланчини кўриб, шартта эгнидаги тўнини ечганича, бу сизга деб, ташлаб кетаверади! Унинг яқин кишиларга муносабатини шунга қараб тасаввур қилаверасиз!

Адабиётни яхши кўрар, кўп китоб ўқир; мактабни энди битирган, ҳали бирон жойда жиддий таълим олмаган Лутфулланинг билими, ақли-заковати, айниқса, кишини ҳайрон қолдирар эди. У ўтмиш шоирлардан Лутфийга айрича қизиқиш билан қарар, пайти келиб, Лутфий тўғрисида, албатта, китоб ёзаман, деб орзу қилар эди. Лутфуллага олимлар адабиёт тарихидан ёзган китоблар бир хил, жўн, зерикарли бўлиб туюлар; унга ҳозиргача адиблар тарихга бағишлаб ёзган китоблар ҳам унча ёқавермас эди. Мени маълум даврда юз берган воқеалар эмас, инсоннинг кўнглидан кечган тарих, яширин, кўзга дарҳол ташланавермайдиган таржимаи ҳол кўпроқ қизиқтиради, дер эди...

Тепаликдаги харобада, тахта-тўшак четида ўтирган Мирза Ғолиб, шулар хаёлидан ўтганича, чуқур хўрсинди.

У болаликдан номини эшитиб юрганига қарамай, ўсмирлик, илк ёшлик даврида ҳам Лутфийни билмас эди.

Тўқсон тўққиз йил умр кўрган Лутфий ҳаёти Ҳиротда кечган; Ҳирот, Марв вилояти, Балх, Эрон, Афғонистон, Туркистоннинг бир қисм ерлари қараган, кейинчалик йўқолиб кетган — Хуросон мамлакатидан ташқари, у Исфаҳонда, Ироқда, Форсда бир неча марта бўлган, аммо қаерга бормасин, тез орада яна Ҳиротга қайтган эди. Умуман, гўшанишин — умрини ўз уйида ўтказган киши эди.

(Давоми бор).

1-Марказий Осиё ўйинлари олдидан

ДЎСТЛИК ҒОЛИБ ЧИҚДИ

Ўтган йили қадим Марказий Осиё республикалари раҳбарларининг учрашувида кўпгина ҳаётий зарур ҳужжатлар қаторидан спорт соҳасида ҳам яқиндан ҳамкорлик қилиш ҳақидаги келишувлар ўрин олган эди. Албатта, қардошлик алоқаларимизнинг кўлами азалдан кенг бўлса-да, аммо эндиликда уларнинг янада юксак босқичга кўтарилганлигининг гувоҳи бўляпмиз. Бир неча қондош юрт спортчилари ўртасидаги мусобақаларда шу нарса муҳимки, унда ўзаро тажриба алмашишдек ажойиб имкониятлар бўлади. Шунинг учун ҳам Тошкентда сентябрь ойида бўлиб ўтадиган 1-Марказий Осиё ўйинларида ғолиблар умумжамоа ҳисобида эмас, балки шахсий натижаларга кўра аниқланади. Бу — тушунарлидир. Негаки бир юрт вакиллари ўртасида бир нечта «умумжамоа ҳисоби» бўлиши шарт эмас. Энг асосийси — дўстлик ғалаба қилсин! Мақсад шу.

Спортчиларимиз 1-Марказий Осиё ўйинларини пойлаб, сентябрь келишини кутиб турганлари йўқ. Биргаликдаги тайёргарлик ва саралаш мусобақалари ҳамма жойда қизғин бормоқда. Масалан, яқинда Алматида қиличбозлик бўйича бўлиб ўтган мусобақаларда ҳамюртларимиз Рафқат Рўзиев ва Светлана Филимоновалар Қозоғистон очиқ биринчилигининг чемпионлари бўлишди. Таймураз Алимов ва Юрий Безноздревлар учинчи ўринни эгалладилар.

Қадимий Бухоро шаҳрида эса Туронзамин полвонлари курашнинг юнон-рум тури бўйича беллашдилар. Олимжон Фозилов хотирасига бағишланган ушбу турнир ташкилотчилари нафақат ғолибларни, балки чиройли кураш услублари билан мухлислар меҳрини қозонган спортчиларни ҳам тақдирладилар. Энг кўп совринли ўринлар жаҳон чемпиони Собир Қурбонов бошчилигидаги бухоролик полвонларга насиб этди. Бухорода 500 нафар курашчи юқори малакали 16 мураббийдан сабоқ олаётганлиги ана шундай ғалаба келтирган бўлса ажаб эмас.

Мусобақадан Ашгабат ва самарқандлик полвонлар ҳам совриндор сифатида қайтишди. Қозоғистонлик афсонавий Ҳожимуқон издошлари эса энг кўп мухлислар эътиборини қозондилар. Умумжамоа ҳисобида эса, юқорида айтганимиздек, дўстлик тантана қилди.

Беҳзод ҲАСАНОВ.

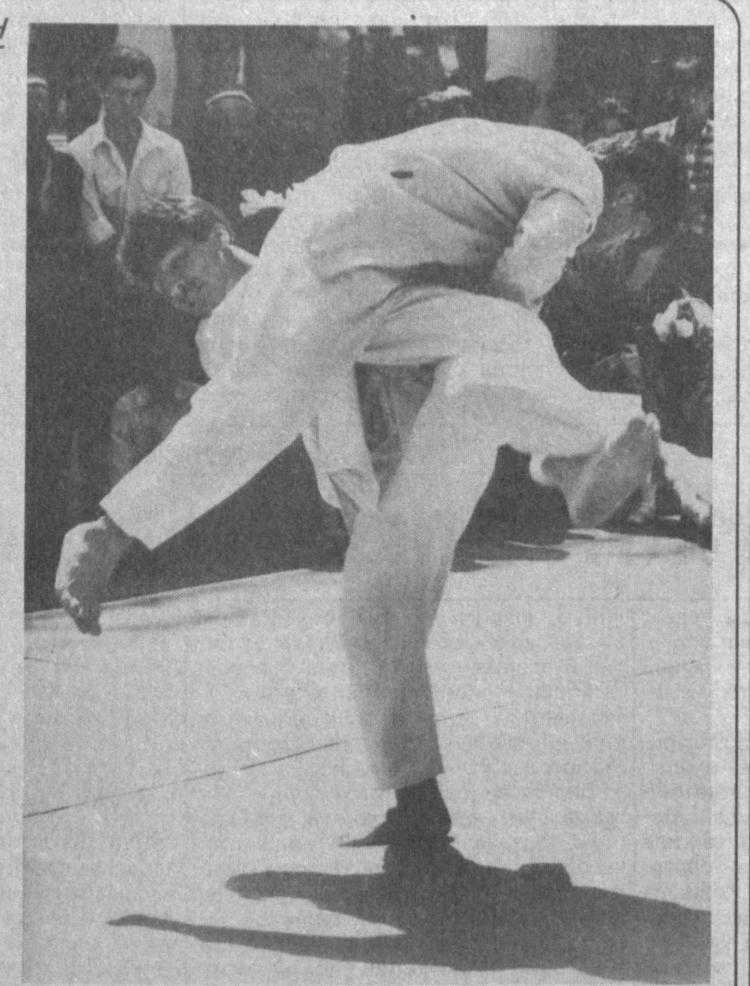

Оммавий спорт турлари ичида Ўзбекистонда миллий курашнинг олдига тушадигани йўқ. Ушбу суратда бухороча миллий курашнинг энг мураккаб, ноёб усулларидан бири — «Туя чил»ни кўриб турибсиз.

ЁЗГИ ТАЪТИЛ ҚАНДАЙ ЎТЯПТИ?

ТОҒ ҲАВОСИ, ЗИЛОЛ СУВ, ТУРФА НЕЪМАТЛАР

Ҳозир ёзнинг қоқ ўртаси. Саратон қуёшининг қайноқ ҳарорати дала-ю-боғлардаги барча экинлар, меваларга ранг улашмоқда. Ўлкамизда айни серобчилик, тўкинчилик палласи. Иссиқ ёз кунларида кўплаб тошкентликлар шаҳар ташқарисидаги сўлим табиат қучоғига, дам олиш масканларига талпинадилар. Ҳозир айниқса болаларга жуда мазза. Ёзги таътилнинг энг яхши ойи, ҳар хил мевалар пишгани, сувлар илиқ июлда тоғ бағридаги соғломлаштириш лагерларидан яхши жой борми! Бу ерда болаларнинг энг яқин дўстлари тоза ҳаво, сахий қуёш, шарқираган тиниқ сувли дарё-ю сойлар, меваларга тўла сўлим боғлар бўлади.

Бўстонлиқдаги хушҳаво тоғ бағрига жойлашган «Шарқ» матбаа-нашриёт концернига қарашли болалар соғломлаштириш лагерида-концерн хизматчиларининг 110 нафар фарзандлари мириқиб ҳордиқ чиқармоқдалар. Бу масканда ўтказилган ҳар бир кун унутилмас ва кўнгилли бўлиши учун барча шароитлар муҳайё этилган. Энг аввало шаҳарлик болаларга олам-олам қувонч бахш этадиган нарса — бу тоғлар, тоза ҳаво, зилол сувлар, турфа неъматларга тўла сахий боғлардир. Лагерда шунингдек, 10 га яқин турли қизиқарли тўгараклар мунтазам ишлаб турибди. Ҳар хил спорт ўйинлари, тоғ сўқмоқлари бўйлаб саёҳатлар, доривор гиёҳлар териш, тим-тиниқ сойларда чўмилиш

— болаларнинг ҳар кунги севимли машғулотларидир. Қўшиқ ва рақс тўгараги қатнашчилари тез-тез концертлар қўйиб беришади. Хуллас, нимага қизиқсанг, марҳамат, ҳаммаси муҳайё этилган!

— Узоқ хоразмлик мактаб ўқувчиларининг ҳам бизнинг лагеримизда дам олаётганлиги болаларни янада қувонтиради, — дейди «Шарқ» матбаа-нашриёт концернининг касаба уюшмаси раиси Элпар ака Хўжаев. — Негаки, хоразмлик тенгдошлари билан танишиб, дўстликларини бундан кейин ҳам давом эттирадилар. Ушбу оромгоҳ баъзи сабабларга кўра, икки йил ишламаган эди. Бу йил таъмирланиб, очилгач дам олиш мавсумининг биринчи ойида 300 нафар фарзандларимизни ўз бағрига олди. Уларнинг 118 нафарини Хоразм ва Оролбўйидан келган ўқувчилар ташкил этишди. Иккинчи ойда ҳам дам олаётган 120 нафар концерн хизматчилари фарзандлари ёнига яна 280 та бола қўшилиши керак. Уларнинг ҳам кўпчилиги Оролбўйи ва бошқа вилоятлардан келиши кутилмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, лагердаги барча таъминот масаласи тўла-тўкис ва мунтазам ҳал этилган.

Концерн имкониятларидан келиб чиқиб, лагерга йўлланма баҳосини ҳам анча арзонлаштиришга эришдик, яъни ота-оналар умумий баҳонинг фақат 10 фоизини тўлайдилар холос.

Ҳа, айни кунларда Бўстонлиқдаги болалар соғломлаштириш лагеридан қувноқ кулгулар, мусиқа садолари янграмоқда. Бу ерда дам олаётганларга ҳавас қилса арзийди. Ватанимизнинг буюк келажаги — соғлом авлод камол топаяпти бунда.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

СУРАТЛАРДА: болалар соғломлаштириш лагерининг қизиқарли ҳаётидан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

❖ Энг кичик ўргимчак Пананманинг тропик ўрмонларидан топилди. Унинг узунлиги атиги 0,8 миллиметр холос.

❖ Яқин пайтгача этрус юмронқозиғи энг кичик сут эмизувчи ҳисобланар эди. Унинг оғирлиги 2 грамм, узунлиги думидан ташқари 5 сантиметрга яқин. Лекин Таиланд чангалзорларидан энг кичик сут эмизувчига даъвогар — митти кўршапалак топилди. Швейцарияда чиқадиган «Дас тир» илмий-оммабоп журналида сурати эълон қилинган бу жониворнинг оғирлиги икки граммга ҳам етмайди, танасининг узунлиги уч сантиметр, бошиники—11 миллиметр, қанотчаларининг ҳар бири 5,5 сантиметрга боради. Бу ажабтовур жонзот майда ҳашаротларни еб кун кечиради.

Бу — қизиқ

АҚЛ БОВАР ҚИЛМАЙДИ

❖ Австралиянинг Брисбен шаҳрида дунёда энг қари ит ўлди. Чилла лақабли бу ит немис овчаркаси ва урғочи лабрадор зотидан туғилган бўлиб, 32 йил яшади. Эгаларининг айтишича итнинг узоқ умр кўриш сири уни картошка пўчоғи билан карам аралашмаси, тухум пўчоғи ва суяк қайнатилган шўрва билан боқилганида экан. Шуни айтиш керакки, ит учун 32 йил яшаш одамнинг 224 йил яшаши билан баравардир.

❖ Сут эмизувчилар орасида энг серсути кит эканлигига шубҳа йўқ. Блюваль зотли кит боласига ҳар куни 430 литр сут бериб боқади. Бу энг серсут сигирнинг кўрсаткичидан бир неча баробар ортиқдир.

❖ Зимбабвенинг Кариба кўлини у бошидан бу бошига сузиб ўтган учта африка фили узоқ масофага сузиш бўйича бу турдаги ҳайвонлар ўртасида ўзга хос рекорд қўйди. Моторли қайиқда юрган қўриқхона ходимлари филларни қирғоқдан 12 километр олисда учратишган ва қайтаришган. Лекин қоронғу тушгунча филларни фақат қирғоқ яқинидаги бир оролчага қайтара олишган. Эртасига эса филларни қарши қирғоқ яқинида сузиб кетаётганини кўришган. Чамаси, «сузувчилар» бир-бирларига ёрдам бериб туришган: вақти-вақти билан чарчаган фил боши ва олд оёқларини шеригининг елкасига қўйиб пича ҳордиқ чиқариб олган. Шу тарзда филлар қирғоққа эсон-омон чиқиб олишди. Улар кўлда 30 соатга яқин вақт мобайнида умумий узунлиги 35 километр бўлган масофани сузиб ўтишди. Шуниси қизиққи, филларнинг бунчалик узоқ масофани сузиб ўтишига ундаган сабаб ҳозиргача маълум эмас.

Мурод РАҲИМОВ.

Бош муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА БИЛДИРУВЛАР

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

Лоҳутий кўчасида жойлашган сув қувурининг таъмирланаётганлиги сабабли Миробод, Яккасарой, Чилонзор ва Акмал Икромов туманларида

1995 ЙИЛ 11 ИЮЛДАН 13 ИЮЛГАЧА

совуқ сув босимининг пасайиши ва унинг умуман бўлмаслиги кутилади.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Алоқа иншоотларида тузатиш ишлари олиб борилиши муносабати билан Ҳ. Олимжон, Фрунзе, Пушкин, Каблуков, Икромов кўчаларида яшовчи 33/36 ва 34/35-АТС-ларнинг абонентларида вақтинча, 15 юлгача телефон алоқаси бўлмайди.

***

Алоқа иншоотларида режали равишда таъмирлаш ишлари олиб борилиши муносабати билан Союз, Одилхўжаев, Зеленная, Қизил Арват, Стародубцев, Железнодорожная кўчаларида яшовчи **91-АТС** абонентларида, ҳамда Гвардия полковниги кўчаларида яшовчи **48-АТС** абонентларида **30 июлгача телефон алоқаси бўлмайди.**

Тошкент шаҳар телефон алоқаси ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
А. АБДУРАҲМОНОВ НОМЛИ ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКУМИ
1995—96 ўқув йили учун КУНДУЗГИ, СИРТҚИ ВА КЕЧКИ БЎЛИМЛАРГА 9-ва 11-синфлар ҳажмида маълумоти бўлган ўқувчиларни
қуйидаги мутахассисликлар бўйича
ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

«Тикувчилик ишлаб чиқариш технологияси»;
«Трикотаж ишлаб чиқариш технологияси»;
«Халқ истеъмол молларни моделлаштириш ва лойиҳалаштириш»;
«Енгил саноат корхоналари жиҳозларини таъмирлаш ва техник хизмат»;
«Чарм буюмларини ишлаб чиқариш»;
«Тери ва мўйна технологияси»;
«Йигирув ишлаб чиқариш».

ҲУЖЖАТЛАР: 11-синф ҳажмида маълумотга эга бўлганлардан 20 ИЮЛГАЧА, 9-синф маълумотига эга бўлганлардан —1 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Бизнинг манзилгоҳ: Мовароуннаҳр кўчаси, 26, 25-автобус; 2,9,24,25,26-трамвайлар; 5,10,17,20-троллейбусларнинг «Темирйўлчилар саройи» бекати.

Телефон: 33-40-89.

ҚУТЛАЙМИЗ!

Ҳурматли ШОВКАТ ЮСУПОВ!

Сени навқирон 50 ёшинг билан чин қалбдан табриклаймиз, ҳамда соғ-саломатлик, узоқ умр тилаймиз.

Акаларинг—АНВАР, ТАЛЪАТ;
укаларинг — ҒАЙРАТ, ҲАБИБУЛЛА.

ЯНГИ ЖУРНАЛЛАРГА ОБУНА БОШЛАНДИ!

КОРХОНА, ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ЗАМОНАВИЙ, ИШБИЛАРМОН РАҲБАРЛАРИ МОЛИЯ-БУХГАЛТЕРИЯ, СОЛИҚ ВА БАНК ХИЗМАТИ ХОДИМЛАРИ — ДАРОМАД ҚИЛИШ ҲАМДА ЎЗ ПУЛИНИ ҲИСОБЛАШНИ БИЛАДИГАН БАРЧА КИШИЛАР

ДИҚҚАТИГА!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОЛИҚ ҚЎМИТАСИ ва ҳаммуассис «НУР» КОНСУЛЬТАТИВ ФИРМАСИНИНГ ЯНГИ «СОЛИҚ ТЎЛОВЧИНИНГ ЖУРНАЛИ» — «ЖУРНАЛ НАЛОГОПЛАТИЛЬЩИКА»га

ОБУНА БОШЛАНДИ

Ўзбек ва рус тилларида чиқадиган бу журналларда бугунги кунимизнинг энг долзарб масалалари ҳисобланган Ўзбекистон Республикаси солиқ тизими, бухгалтерлар учун қўлланма, банк ва молия ахбороти, қимматбаҳо қоғоз ва инвестиция, хусусийлаштириш ва тадбиркорлик, фонд бозори, чет эл солиқ тизими, ишбилармонлар тажрибаси мавзуларида ранг-баранг мақолалар бериб борилади.

Шунингдек, солиқ тизими, молия ва бухгалтерия соҳаси мутахассисларининг амалий маслаҳатлари билан танишасиз.

СОЛИҚ ТИЗИМИНИ ЯХШИ БИЛИШИНГИЗ МУВАФФАҚИЯТЛАРИНГИЗ ГАРОВИДИР.

1995 йилнинг II-ярим йиллигига обуна бўлиш масалалари бўйича қуйидаги телефонлар орқали мурожаат қилинг: 41-09-83,44-20-96, 41-40-77, 33-66-06.

262-ўрта мактаб томонидан Мирзакаримов Мурот Абдулҳаевич номига берилган ВУ 040559 рақамли йўқолган аттестат

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Юнусобод туманидаги «ШАРҚ» хусусий фирмаси ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида 34-32-47 рақамли телефон бўйича қабул қилинади.

«ТОШИССИҚКОММУНҚУВВАТИ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

Халқлар Дўстлиги кўчаси, 28 бинони бўшатганлиги сабабли маълумотномалар учун қуйидаги манзил бўйича мурожаат қилишингизни сўрайди: Тошкент шаҳри, Мирзо Ҳайдар (Питомная) кўчаси, 3, тел. АТХ: 50-00-16, 50-07-59. Қабулхона: 36-31-24.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.